

**Program Promocji Zatrudnienia
i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy
Powiatu Gorlickiego
na lata 2009-2015**

Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

Gorlice
grudzień 2008

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	3
II.	DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY W POWIECIE GORLICKIM.....	6
»»»»	I Gospodarka lokalna	6
»»»»	II Rynek pracy.....	16
III.	ANALIZA SWOT OBSZARU POLITYKI ZATRUDNIENIA W POWIECIE GORLICKIM.....	43
IV.	CELE I ZADANIA PROGRAMU PROMOCJI ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY POWIATU GORLICKIEGO NA LATA 2009-2015	49
V.	NAWIĄZANIE DO KIERUNKÓW POLITYKI RYNKU PRACY NA POZIOMIE EUROPEJSKIM, KRAJOWYM I REGIONALNYM.....	63
VI.	PROCEDURY MONITORINGU I AKTUALIZACJI PROGRAMU PROMOCJI ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY POWIATU GORLICKIEGO NA LATA 2009-2015.....	68

I. WSTĘP

Opracowanie **Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015** rozpoczęto w sierpniu 2008 roku, zgodnie z umową podpisaną pomiędzy Powiatem Gorlickim, reprezentowanym przez Pana Mirosława Wędrychowicza – Starostę Powiatu Gorlickiego, a FRDL Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, reprezentowanym przez Pana Krzysztofa Lipskiego – Dyrektora Instytutu.

Rola i zakres Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015 wynikają z zadań, jakie w zakresie polityki rynku pracy wyznacza samorządowi szczebla powiatowego Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późniejszymi zmianami). Zgodnie z **art. 9 ust. 1 pkt 1** Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Przyjęte w Programie Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015 cele strategiczne, operacyjne i zadania są zgodne z założeniami polityki rozwojowej Państwa, województwa, powiatu i właściwych terytorialnie gmin. Wpisują się również w normy wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Dokument przygotowany został m.in. w oparciu o dokumenty wyższej rangi, jak i programy będące podstawą lokalnej polityki rynku pracy, tj.:

- Europejska Strategia Zatrudnienia
- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015
- Krajowa Strategia Zatrudnienia na lata 2007-2013
- Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2008 dla Województwa Małopolskiego
- Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013
- Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Gorlickiego na lata 2008-2015
- Strategie rozwoju gmin wchodzących w skład powiatu gorlickiego
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007-2013

Budowę Programu oparto na partnerskim modelu budowy planów strategicznych, dzięki czemu dokument ten stanowi swoiste zaproszenie do współpracy dla wszystkich podmiotów lokalnych zainteresowanych rozwojem tej sfery polityki społecznej w powiecie. Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015 powstał dzięki aktywności członków Konwentu Strategicznego - zespołu roboczego, składającego się

z przedstawicieli podmiotów działających na rzecz rozwiązywania problemów rynku pracy w Powiecie Gorlickim. W jego skład weszli przedstawiciele władz samorządowych (władze powiatu, radni, naczelnicy wybranych wydziałów Starostwa Powiatowego), służb zatrudnienia (kierownictwo i pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach), przedstawiciele instytucji z terenu powiatu zajmujących się pomocą społeczną - Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, przedstawiciele organizacji gospodarczych i pozarządowych z terenu powiatu.

Opracowanie niniejszego Programu podyktowane zostało wymogiem dynamicznej sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Gorlickiego, regionu małopolskiego i Polski, związanej głównie z funkcjonowaniem naszego kraju w strukturach Unii Europejskiej oraz nowymi, w kolejnym okresie programowania Unii Europejskiej, możliwościami związanymi z pozyskiwaniem funduszy strukturalnych na rozwój lokalny, w tym politykę rynku pracy. Program pomaga także skoordynować działania różnych instytucji działających na rzecz rozwoju polityki rynku pracy w powiecie, wokół priorytetowych kierunków działań.

Zapisy niniejszego Programu są spójne z **Programem Operacyjnym „Kapitał Ludzki”**, według którego dysponowane są w Polsce środki Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2007-2013. Celem Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa.

Ze strony FRDL MISTiA prace związane z opracowaniem Programu wykonywali: Agnieszka Brożkowska – kierownik projektu, Wojciech Odzimek, Przemysław Zieliński – konsultanci Wydziału Programów i Projektów MISTiA.

Autorzy opracowania pragną podziękować wszystkim członkom Konwentu Strategicznego za poświęcony czas, odpowiedzialność w podejściu do spraw publicznych oraz merytoryczne zaangażowanie w procesie budowania Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015.

Składamy również specjalne podziękowania na ręce Starosty Powiatu Gorlickiego – Pana Mirosława Wędrychowicza, Zastępcy Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach – Pani Jadwigi Makowiec oraz pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach.

**Lista członków Konwentu Strategicznego
w ramach opracowania
Programu Promocji Zatrudnienia
i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy
Powiatu Gorlickiego
na lata 2009-2015**

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko / Instytucja
1.	Krzysztof Agustyn	Powiatowa Rada Zatrudnienia
2.	Kazimierz Sobieniak	Cech Rzemiosł i Przedsiębiorczości w Gorlicach
3.	Józef Abram	Gorlicki Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości
4.	Barbara Rzesutek	Stowarzyszenie Centrum Szkolenia Zawodowego w Gorlicach
5.	Jakub Sojka	Środowiskowy Hufiec Pracy w Gorlicach
6.	Tadeusz Mikrut	Starostwo Powiatowe w Gorlicach
7.	Andrzej Przybyłowicz	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorlicach
8.	Helena Gogola	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorlicach
9.	Anna Ryba	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieczu
10.	Maria Migacz	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobowej
11.	Marta Kuk	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łużnej
12.	Wiesława Passoń	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ropie
13.	Renata Lisiak	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ropie
14.	Monika Baran	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Uściu Gorlickim
15.	Jadwiga Makowiec	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach
16.	Agnieszka Rokita	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach
17.	Robert Wal	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach
18.	Łukasz Igielski	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

II. DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY W POWIECIE GORLICKIM

»»»»» I Gospodarka lokalna

I.1 Liczba podmiotów gospodarczych

Spadek liczby podmiotów gospodarczych w okresie 2003-2007 dotknął jedynie trzy gminy powiatu gorlickiego, tj. miasto Gorlice (-0,7%), Biecz (-5,3%) oraz Sękową (-6,4%). Najszybciej liczba firm zwiększyła się w gminach: Uście Gorlickie (8,3%) oraz Bobowa (8,2%). Ogólnie, w całym powiecie w 2007 r. było 0,8% firm więcej niż w 2003 r.

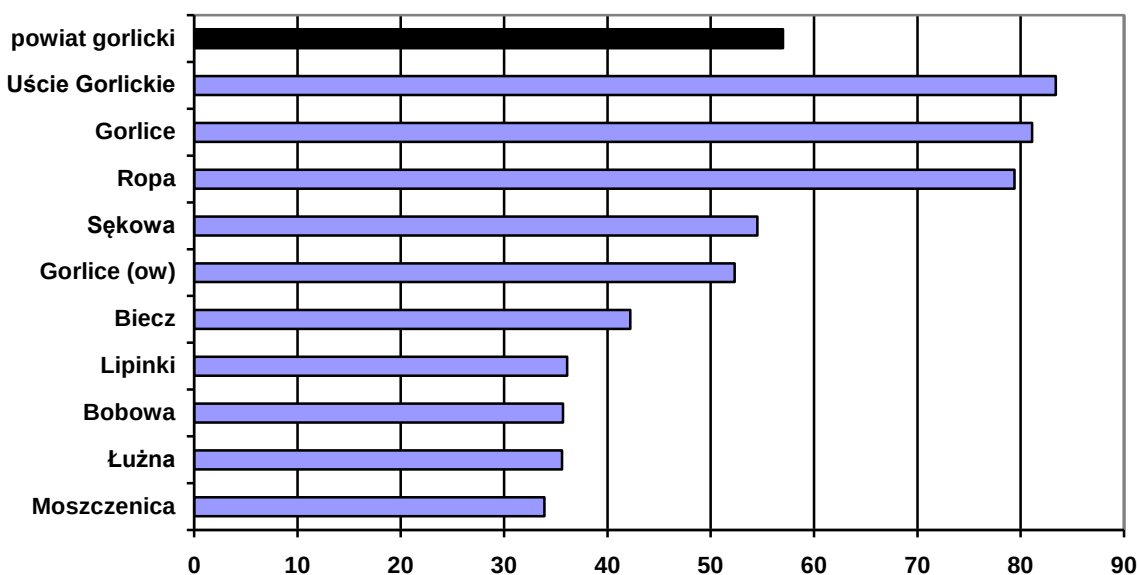
Najwięcej podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców przypada w Uściu Gorlickim oraz mieście Gorlice – odpowiednio 83,4 oraz 81,1 firm na 1000 mieszkańców. Najgorszy wskaźnik charakteryzuje zaś gminę Moszczenica (33,9) oraz gminy Łużna (35,6) i Bobowa (35,7).

Tabela 1. Rozwój liczby firm w wybranych gminach powiatu gorlickiego (według systemu REGON) w 2007 r.

Jednostka	Rok					Wskaźnik wzrostu liczby firm w latach 2003-2007	Liczba firm na 1000 mieszkańców w 2007 r.
	2003	2004	2005	2006	2007		
Gorlice	2 320	2 310	2 284	2 266	2 303	-0,7	81,1
Biecz	754	701	709	673	714	-5,3	42,2
Bobowa	304	271	283	304	329	8,2	35,7
Gorlice (obszar wiejski)	816	748	767	800	850	4,1	52,3
Lipinki	245	231	241	240	246	0,4	36,1
Łużna	283	266	273	282	291	2,8	35,6
Moszczenica	154	128	126	143	160	3,8	33,9
Ropa	395	422	421	390	407	3,0	79,4
Sękowa	279	253	260	254	261	-6,4	54,5
Uście Gorlickie	481	432	450	472	521	8,3	83,4
Powiat gorlicki	6 031	5 762	5 814	5 824	6 082	0,8	57,0

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

**Liczba firm na 1000 mieszkańców
w gminach powiatu gorlickiego w 2007 r.**

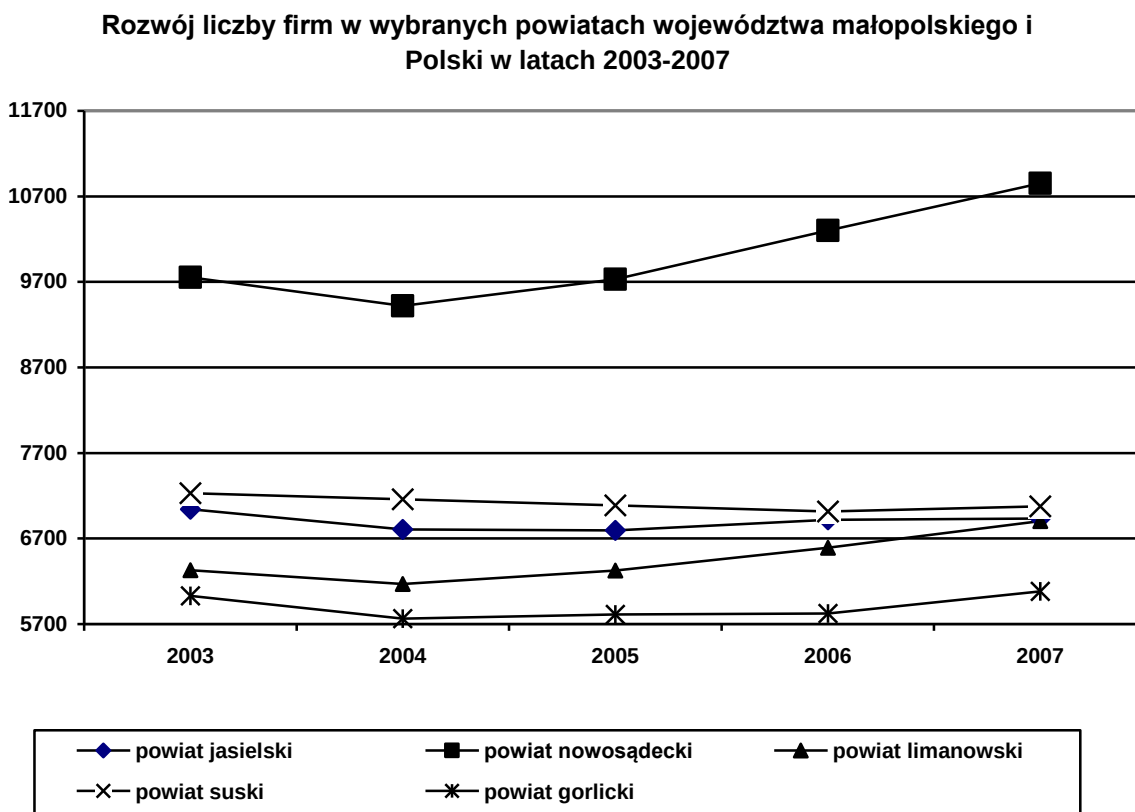
Powiat gorlicki porównano z powiatami o podobnych uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych – powiatem jasielskim, limanowskim, nowosądeckim i suskim. We wszystkich omawianych powiatach liczba firm przypadająca na 1000 mieszkańców mniejsza była od średniej wojewódzkiej, która wyniosła 89,6. Najbliżej jej znajdował się powiat suski z wynikiem 85,8 firm na tysiąc mieszkańców. Powiat gorlicki znalazł się w środku klasyfikacji (57 firm na 1000 mieszkańców), którą zamknął powiat nowosądecki (54,2).

Tabela 2. Rozwój liczby firm w wybranych powiatach województwa małopolskiego i Polski (według systemu REGON) w latach 2003-2007 r.

	Rok					Wskaźnik wzrostu liczby firm w latach 2003-2007	Liczba firm na 1000 mieszkańców w 2007 r.
	2003	2004	2005	2006	2007		
Powiat jasielski	7 044	6 805	6 796	6 920	6 934	-1,5	60,4
Powiat nowosądecki	9 755	9 420	9 733	10 303	10 852	11,2	54,2
Powiat limanowski	6 331	6 167	6 326	6 594	6 902	9,0	56,2
Powiat suski	7 231	7 159	7 086	7 018	7 078	-2,1	85,8
Powiat gorlicki	6 031	5 762	5 814	5 824	6 082	0,8	57,0
Województwo małopolskie	287 816	288 773	289 712	289 368	293 845	2,1	89,6
Polska	3 581 593	3 576 830	3 615 621	3 636 039	3 685 608	0,1	96,6

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

Powiat gorlicki jako jeden z trzech analizowanych w poniższym dokumencie powiatów osiągnął dodatni wskaźnik przyrostu liczby firm w latach 2003-2007 – wyniósł on 0,8%. Dwa kolejne powiaty mogą pochwalić się zdecydowanie lepszym wynikiem. W powiecie limanowskim w 2007 r. zarejestrowanych było o 9% firm więcej niż w 2003, zaś w powiecie nowosądeckim – o 11,2%.

I.2 Struktura właścicielska przedsiębiorstw na terenie powiatu gorlickiego

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w powiecie gorlickim stanowią 76,7% wszystkich tamtejszych firm. Z istotniejszych aktorów lokalnej gospodarki należy wymienić także spółki prawa handlowego – 3,3% z ogółu podmiotów gospodarczych. Znikomy udział uczestnictwa charakteryzuje spółki z udziałem kapitału zagranicznego (0,3%) oraz spółdzielnie (0,9%). Ważne miejsce zajmują fundacje i stowarzyszenia, stanowiące 4,1% wszystkich podmiotów. Ta relatywnie wysoka – w porównaniu z pozostałymi powiatami w powiecie jasielskim wynosi ona 3,8%, w powiecie suskim 2,1%) oraz województwem małopolskim (2,6%) – wartość informuje o aktywności mieszkańców w sferze społecznej i ich kreatywności. Zdolność do tworzenia stowarzyszeń uznawana jest za jeden z głównych zasobów zbiorowych – dzięki stowarzyszeniom następuje bowiem konwersja potrzeb społecznych w działania zbiorowe. Stowarzyszenia pełnią także istotne funkcje integracyjne w zbiorowości lokalnej: podtrzymują więzi, tworzą kanały komunikacji wśród elit lokalnych i mieszkańców, łagodzą konflikty i sprzeczności. Są jednocześnie przejawem życia obywatelskiego oraz podtrzymują je, odnawiają i poszerzają. Dzięki tworzeniu sieci wzajemnych powiązań i generowaniu wzajemnego zaufania, wpływają pozytywnie na rozwój gospodarczy.

Tabela 3. Struktura właścicielska podmiotów gospodarki narodowej w wybranych powiatach woj. małopolskiego i Polski zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2007 r.

	Ogółem	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki prawa handlowego	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	Spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia
Powiat jasielski	6 934	5 436	233	25	30	264
Powiat nowosądecki	10 852	8 762	332	32	50	357
Powiat limanowski	6 902	5 634	137	15	42	213
Powiat suski	7 078	5 823	134	24	26	147
Powiat gorlicki	6 082	4 667	204	23	58	255
Województwo małopolskie	293 845	222 530	18 229	3 240	1 172	7 720

Źródło: Opracowanie własne na bazie: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych.

Największy odsetek osób prowadzących działalność gospodarczą w ogóle wszystkich podmiotów zanotowano w powiecie jasielskim (85%) – najmniejszy zaś w powiecie gorlickim (76,7%), nieznacznie tylko przekraczający średnią wojewódzką (75,7%). We wszystkich powiatach procentowy udział spółek prawa handlowego jest znacznie niższy niż w całym województwie małopolskim – w powiecie gorlickim oraz jasielskim stanowią one 3,3% rynku, w powiecie suskim – 1,8%. Średnia wojewódzka zaś to 6,2%. Podobna sytuacja dotyczy obecności spółek z udziałem kapitału zagranicznego – w Małopolsce w 2007 r. podmioty o takiej strukturze właścicielskiej zajmowały 1,1% rynku, podczas gdy w powiatach: jasielskim, suskim oraz gorlickim jest to zaledwie 0,3%. Odwrotna tendencja charakteryzuje udział spółdzielni oraz fundacji i stowarzyszeń w gospodarkach analizowanych powiatów – jest ich procentowo więcej niż w województwie. Gdy w Małopolsce spółdzielnie stanowią 0,3% wszystkich podmiotów, tak w powiecie gorlickim jest to 0,9%, a np. w powiecie suskim tylko 0,3%. Fundacje i stowarzyszenia w województwie małopolskim to 2,6%. Z analizowanych powiatów jedynie powiat suski posiada niższy od województwa udział tego rodzaju podmiotów – w pozostałych jednostkach wartość ta waha się od 3,1% (powiat limanowski) do 4,1% (powiat gorlicki).

Tabela 4. Struktura właścicielska podmiotów gospodarki narodowej wybranych powiatów województwa małopolskiego i Polski zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2007 r.

	Ogółem	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki prawa handlowego	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	Spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia
Powiat jasielski	100	85,0	3,3	0,3	0,4	3,8
Powiat nowosądecki	100	80,7	3,0	0,2	0,4	3,2
Powiat limanowski	100	81,6	1,9	0,2	0,6	3,1
Powiat suski	100	82,2	1,8	0,3	0,3	2,1
Powiat gorlicki	100	76,7	3,3	0,3	0,9	4,1
Województwo małopolskie	100	75,7	6,2	1,1	0,3	2,6

Źródło: Opracowanie własne na bazie: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych.

I.3 Podmioty gospodarcze w powiecie gorlickim wg sekcji PKD

W powiecie gorlickim relatywnie najważniejszą rolę w gospodarce lokalnej odgrywają firmy zarejestrowane w sekcji *Handel i naprawy* – stanowią one 23,8% wszystkich podmiotów. 18,3% to z kolei przedsiębiorstwa trudniące się budownictwem. Na trzecim miejscu – pod względem ilości zarejestrowanych podmiotów – znajdują się firmy z sekcji *Przetwórstwo przemysłowe*. Niewielki odsetek stanowią zaś podmioty hotelowo-garmażeryjne – zaledwie 2,5%. Niemal na tym samym poziomie kształtuje się udział firm świadczących usługi pośrednictwa finansowego - 2,6%.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej w wybranych powiatach województwa małopolskiego i Polski wg wybranych sekcji PKD w 2007 r.

Sekcje PKD									
	Ogółem	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka magazyno-wa i łączność	Pośrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomo- ści i firm
Powiat jasielski	6 934	158	762	612	2 416	177	551	167	780
Powiat nowosądecki	10 852	660	913	2 337	2 599	520	756	257	890
Powiat limanowski	6 902	464	696	1 402	1 822	187	485	146	501
Powiat suski	7 078	218	1 819	860	1 937	273	387	124	435
Powiat gorlicki	6 082	420	726	1 119	1 453	154	319	159	525
Województwo małopolskie	293 845	6 403	32 999	34 186	86 841	11 112	22 883	9 756	43 986

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

W porównaniu z pozostałymi analizowanymi powiatami, powiat gorlicki posiada relatywnie rozwinięty sektor *Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo* – 6,9%, podczas gdy w pozostałych jednostkach wskaźnik ten waha się od 2,2% do 6,7%, zaś średnia wojewódzka wynosi 2,1%. Dobrze wypada także powiat gorlicki przy zestawieniu odsetka udziału firm pośrednictwa finansowego – 2,6% jest wartością najwyższą spośród omawianych powiatów, ustępującą jednak średniej wojewódzkiej (3,3%).

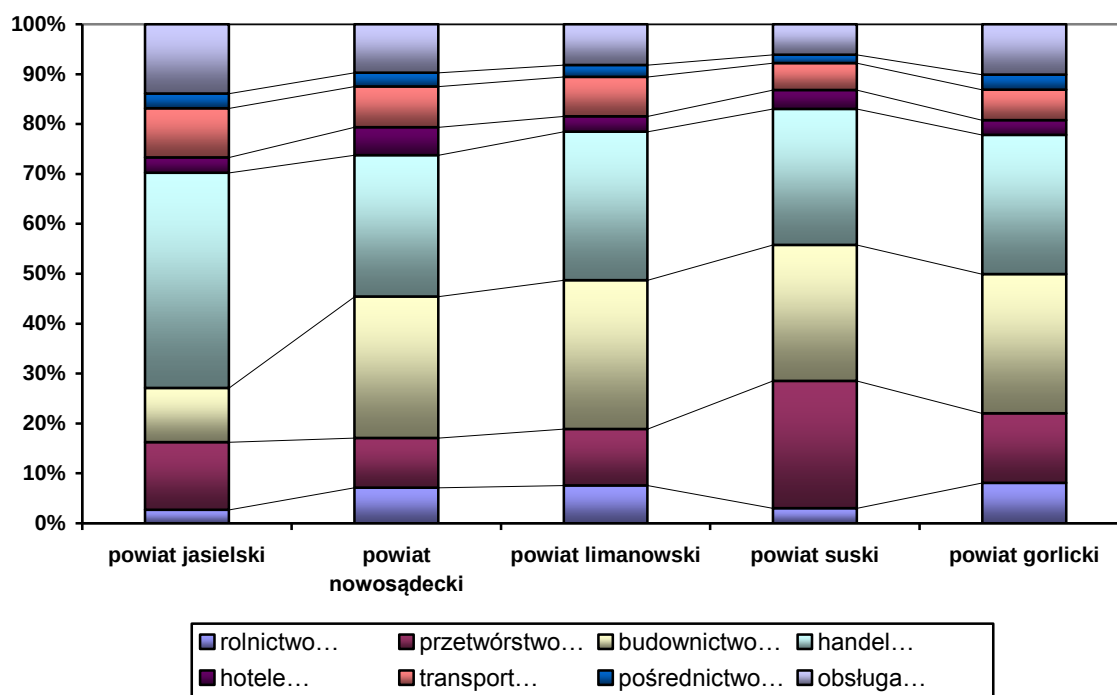
Gorsze miejsca zajmuje powiat gorlicki przy porównaniu udziału firm z sekcji *Handel i naprawy* – 23,8% to najniższy wynik, który przewyższa także i średnia wojewódzka (29,5%). Poniżej średniej wojewódzkiej znajduje się także odsetek firm świadczących usługi transportowe i z zakresu gospodarki magazynowej i łączności – w powiecie gorlickim jest to 5,2%, w województwie zaś – 7,7%.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w wybranych powiatach województwa małopolskiego i Polski wg wybranych sekcji PKD w 2007 r.

Sekcje PKD									
	Ogółem	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	Pośrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości i firm
Powiat jasielski	100	2,2	10,9	8,8	34,8	2,5	7,9	2,4	11,2
Powiat nowosądecki	100	6,0	8,4	21,5	23,9	4,7	6,9	2,3	8,2
Powiat limanowski	100	6,7	10,0	20,3	26,3	2,7	7,0	2,1	7,2
Powiat suski	100	3,0	25,6	12,1	27,3	3,8	5,4	1,7	6,1
Powiat gorlicki	100	6,9	11,9	18,3	23,8	2,5	5,2	2,6	8,6
Województwo małopolskie	100	2,1	11,2	11,6	29,5	3,7	7,7	3,3	14,9

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

**Podmioty gospodarki narodowej
w wybranych powiatach województwa małopolskiego i Polski
wg wybranych sekcji PKD w 2007 r. (%)**

W 2003 r. w powiecie gorlickim działało 6 031 podmiotów gospodarczych, w 2007 r. – 6 082. Przez ten czas największe zmiany dotknęły przedsiębiorstw z sektora budownictwa – na początku analizowanego okresu stanowiły one 14,5% ogółu podmiotów, cztery lata później już 18,3%. Równie istotne zmiany, tym razem dotyczące jednak spadku liczby podmiotów, charakteryzują firmy z sektora *Handel i naprawy*. W 2003 r. było to 27,1%, w 2007 r. zaś 23,8%. Od 2003 r. zmniejszył się także procentowy udział podmiotów z sektora *Rolnictwo, łowiectwo*

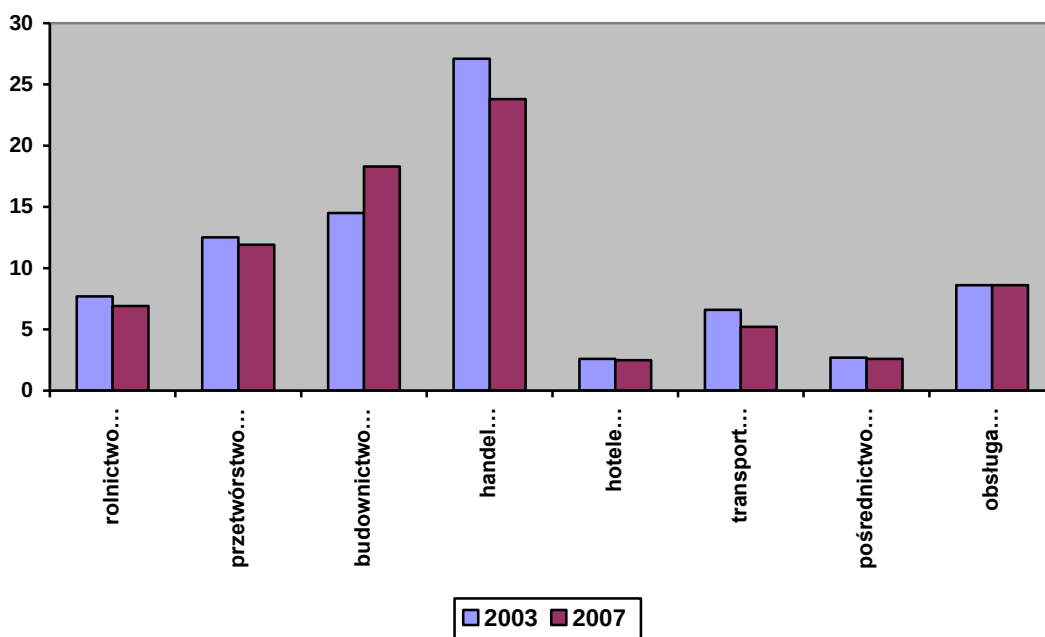
i leśnictwo (z 7,7% do 6,9%), Przetwórstwo przemysłowe (z 12,5% do 11,9%) oraz Transport, gospodarka magazynowa i łączność (z 6,6% do 5,2%). W okresie 2003-2007 niemal nie zmienił się udział firm działających w branży hotelowo-garmażeryjnej, pośrednictwa finansowego oraz obsługi nieruchomości i firm.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie gorlickim wg wybranych sekcji PKD w 2003 i 2007 r.

Sekcje PKD									
Rok	Ogółem	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	Pośrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości i firm
2003	6 031	467	755	875	1 639	162	403	163	519
2007	6 082	420	726	1 119	1 453	154	319	159	525
%									
2003	100	7,7	12,5	14,5	27,1	2,6	6,6	2,7	8,6
2007	100	6,9	11,9	18,3	23,8	2,5	5,2	2,6	8,6
różnica (punkty procentowe)	-	-0,8	-0,6	3,8	-3,3	-0,1	-1,4	-0,1	0

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

Podmioty gospodarki narodowej w powiecie gorlickim wg wybranych sekcji PKD w 2003 i 2007 r.

I.4 Struktura zatrudnienia w powiecie gorlickim

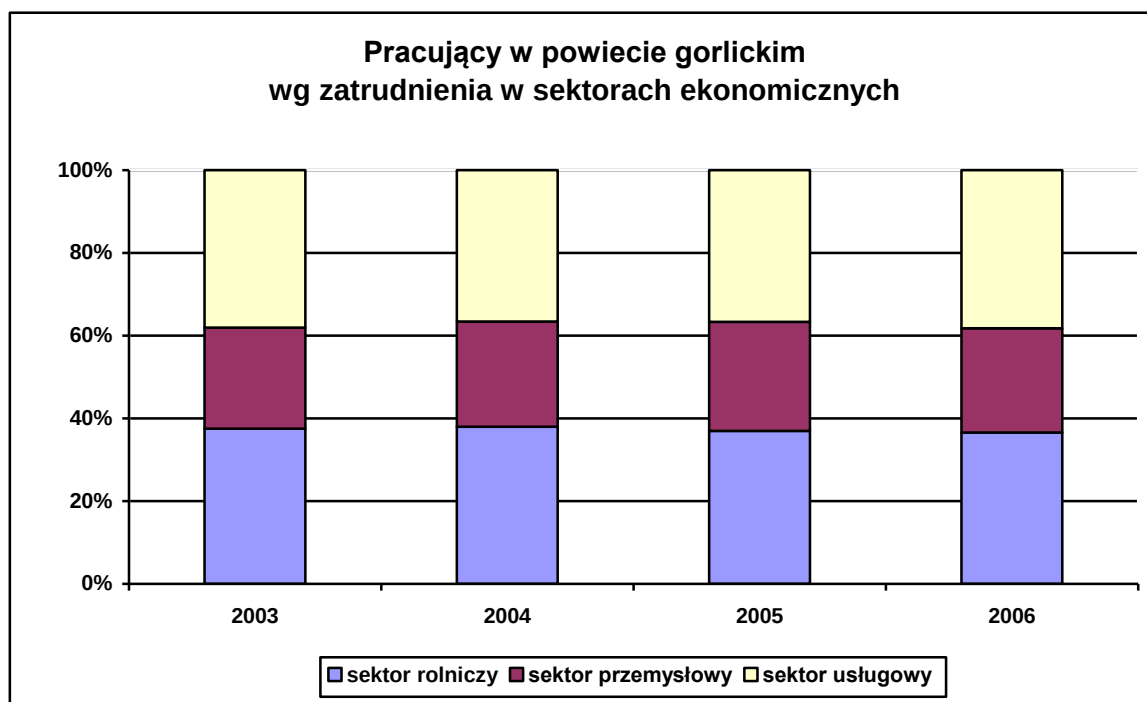
W powiecie gorlickim najwięcej pracujących zatrudnionych jest w sektorze usługowym – w 2003 r. było to 38%, w 2006 r. – 38,2%. Nieznacznie mniejszy odsetek znalazło pracę w sektorze rolniczym – na początku analizowanego okresu było to 37,5%, później wartość ta spadała, aby ostatecznie w 2006 r. osiągnąć poziom 36,5%. Minimalnie wzrosło znaczenie

sektora przemysłowego – w 2003 r. pracujący tam stanowili 24,4% ogółu zatrudnionych, w 2006 – 25,2%.

Tabela 8. Pracujący w powiecie gorlickim wg zatrudnienia w sektorach ekonomicznych w latach 2003-2007.

sektor ekonomiczny	2003	2004	2005	2006
sektor rolniczy	8 970	8 983	9 004	8 973
sektor przemysłowy	5 837	6 021	6 432	6 181
sektor usługowy	9 111	8 668	8 922	9 370
ogółem	23 918	23 672	24 358	24 524

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

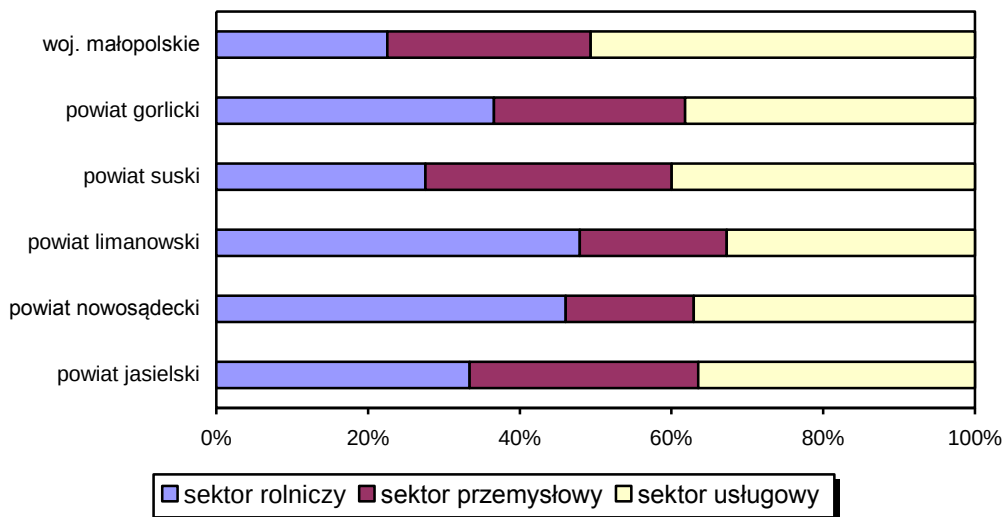
Najbardziej rolniczym powiatem spośród tu analizowanych jest powiat limanowski, w którym pracujący w sektorze rolniczym stanowią 47,9% (w 2003 r. było to 49,5%) ogółu zatrudnionych. Równie istotne znaczenie odgrywa rolnictwo w powiecie nowosądeckim, gdzie 46% zatrudnionych w całym powiecie posiada pracę w sektorze rolniczym (w 2003 r. 47,7%). W powiecie suskim w rolnictwie pracuje tylko 27,5% wszystkich zatrudnionych (w 2003 r. – 28,5%). Powiatem najbardziej uprzemysłowionym – na tle pozostałych analizowanych jednostek – jest powiat suski. 32,4% pracujących jest zatrudnionych w sektorze przemysłowym (w 2003 r. – 26,4%). Relatywnie najmniejsze znaczenie sektor ten posiada w powiecie nowosądeckim, pracuje w nim bowiem tylko 16,9% z ogółu zatrudnionych (w 2003 r. – 15,5%). Liderem pod względem odsetka zatrudnionych w kolejnym sektorze ekonomicznym, tj. usługowym, ponownie został powiat suski – 39,9% zatrudnionych w tym sektorze (45% w 2003 r.). Podobne wartości charakteryzują powiat gorlicki, w którym 38,2% wszystkich pracowników zarabia w sektorze usługowym (w 2003 r. – 38%). Warto podkreślić znaczną różnicę, dzielącą omawiane tu powiaty a województwo małopolskie pod względem istotności sektora usługowego dla lokalnej gospodarki. W Małopolsce co drugi pracujący zatrudniony jest w III sektorze, podczas gdy w analizowanych powiatach odsetek pracowników w tymże sektorze nie przekracza 40%.

Tabela 9. Pracujący w wybranych powiatach woj. małopolskiego i Polski wg zatrudnienia w sektorach ekonomicznych w latach 2003-2007 w %.

	sektor rolniczy		sektor przemysłowy		sektor usługowy	
	2003	2006	2003	2006	2003	2006
Powiat jasielski	33,9	33,3	28,0	30,1	37,9	36,4
Powiat nowosądecki	47,7	46,0	15,5	16,9	36,7	37,0
Powiat limanowski	49,5	47,9	17,6	19,3	32,7	32,7
Powiat suski	28,5	27,5	26,4	32,4	45,0	39,9
Powiat gorlicki	37,5	36,5	24,4	25,2	38,0	38,2
Województwo małopolskie	23,5	22,5	27,0	26,7	49,4	50,6

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

Pracujący w poszczególnych powiatach woj. małopolskiego i Polski wg zatrudnienia w sektorach ekonomicznych w 2006 r.

Powiat gorlicki zdecydowanie wyprzedza pozostałe jednostki terytorialne pod względem ilości osób pracujących, które znajdują się w zagrożeniu związanym ze środowiskiem pracy. W 2003 r. na 100 pracujących w powiecie gorlickim 14,1 znajdowało się w zagrożeniu, cztery lata później – 12,2. Są to wartości bardzo wysokie – średnia wojewódzka wynosiła bowiem w 2003 r. 4,2, w 2007 3,6, zaś w pozostałych powiatach wskaźnik wahał się od 5,7% (powiat jasielski w 2003 r.) do 1,9% (powiat nowosądecki, 2007 r.).

Tak wysoki wskaźnik osób zagrożonych środowiskiem pracy w powiecie gorlickim może mieć wpływ na przyszłą strukturę zatrudnienia – zawody ciężkie, wymagające siły fizycznej, szkodliwe dla zdrowia sprawiają, że pracownicy traktują emeryturę jako ucieczkę od codziennych uciążliwości. Można zatem zastanawiać się, czy zjawisko to nie spowoduje większego odsetka wcześniejszych emerytów.

Tabela 10. Osoby zagrożone środowiskiem pracy w wybranych powiatach woj. małopolskiego i Polski w 2003 i 2007 r. w %.

Powiat	2003	2007	zmiana w punktach procentowych
Powiat jasielski	5,7	3,0	-2,7
Powiat nowosądecki	4,8	1,9	-2,9
Powiat limanowski	4,8	4,9	0,1
Powiat suski	5,7	4,6	-1,1
Powiat gorlicki	14,1	12,2	-1,9
Województwo małopolskie	4,2	3,6	-0,6

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

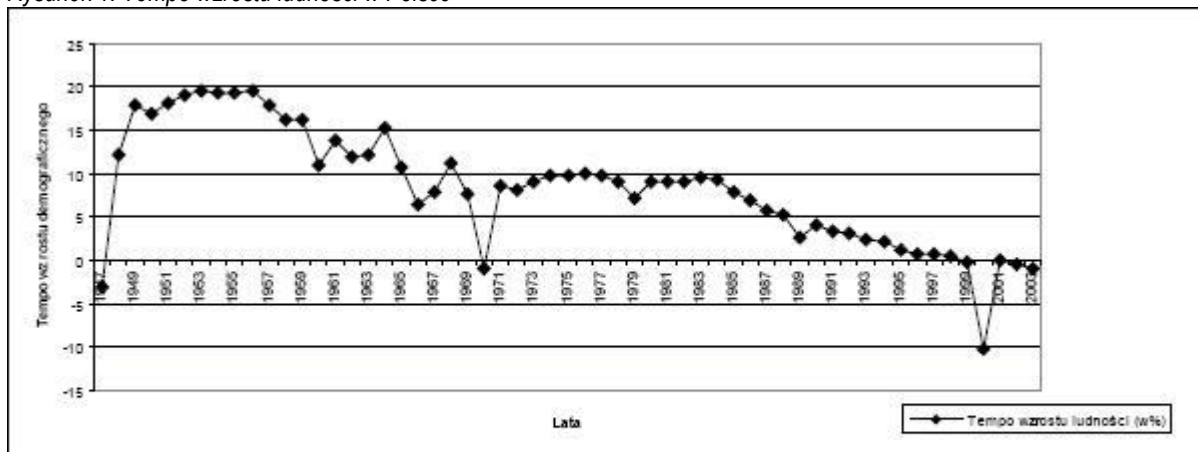
»»»»» II Rynek pracy

II.1 Aktywność ekonomiczna ludności

Spółecznym czynnikiem, komplikującym sytuację na rynku pracy jest przede wszystkim wysoki przyrost podaży pracy, wynikający z wchodzenia na rynek pracy bardzo licznych roczników wyżu demograficznego z lat 70. oraz znaczącego przerostu zatrudnienia w gospodarce, powstałego przed rokiem 1990, który nie został w pełni zredukowany. Skutkiem jest niski na tle krajów Unii Europejskiej wskaźnik zatrudnienia oraz wciąż wysokie bezrobocie. W 2006 r. stopa zatrudnienia w Polsce wyniosła 54,5%, podczas gdy średnia dla całej Wspólnoty osiągnęła wartość 64,4%. Jednocześnie polski wynik był najniższym z rezultatów osiągniętych przez kraje członkowskie UE. Sytuację taką kształtuje także niekorzystna dla naszego kraju struktura populacji pod względem aktywności zawodowej ludności. W Polsce faktyczny wiek dezaktywności zawodowej w 2005 r. wyniósł 59,5 przy średnim wieku 61 lat dla Unii Europejskiej¹.

Niekorzystna jest także struktura demograficzna, bowiem osoby po 50. roku życia (czyli ze starszego wyżu demograficznego z lat 50. XX wieku) wkraczają do grupy o podwyższonym ryzyku opuszczenia zatrudnienia na rzecz bierności lub bezrobocia, a jednocześnie na rynku pracy pojawiają się już osoby z młodszego wyżu demograficznego (lata 70. XX wieku). Jest to zjawisko niespotykane na żadną inną skalę w Europie – tylko w Polsce ma miejsce tak duża skala dysproporcji między liczebnością pokoleń w wieku 15-29 i 45-54 lat, a pokoleniem znajdującym się w wieku 30-44 lat.²

Rysunek 1. Tempo wzrostu ludności w Polsce

W okresie 2005-2010 dominującym procesem stanie się starzenie się społeczeństwa – liczba osób w starszych grupach zwiększy się, co sprawi, że stabilizacji udziału osób najmłodszych

¹ Employment rate total -

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,39140985&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=detailref&language=en&product=STRIND_EMPLOI&root=STRIND_EMPLOI/emploi/em011

² Bierność zawodowa w Polsce na tle wybranych krajów Europy Środkowo-Wschodniej, Beata Woźniak

towarzyszyć będzie wzrost odsetka osób najstarszych. Najsilniejszy przyrost Polaków w wieku poprodukcyjnym oczekiwany jest zwłaszcza w dekadzie 2010-2020 – blisko 2 mln osób. Dodatkowo, udział osób z tej kategorii wiekowej w ludności ogółem będzie systematycznie wzrastał – z 15% w 2000 r., przez 23% w 2020 r. do 27% w roku 2030. Procesowi temu towarzyszyć będzie wygasanie wzrostu liczby ludności w wieku produkcyjnym do końca pierwszej dekady XXI wieku. Kolejne 10 lat (2020-2030) to głęboki spadek liczby i udziału ludności w wieku produkcyjnym o blisko 2 mln osób (do poziomu 22 620 tys. w latach 2010-2020 i do 20 771 tys. osób w 2030 r.)³.

II.2 Liczba osób pracujących

Lata 2003-2006 to wzrost liczby pracujących mieszkańców powiatu gorlickiego o 2,5%. W roku 2003 pracę posiadało 23 918 mieszkańców, trzy lata później liczba ta wzrosła do poziomu 24 524 pracujących. Procesowi temu towarzyszył fizyczny wzrost pracujących kobiet, za którym jednak nie szedł w parze wzrost proporcjonalny. W 2003 r. 11 123 pracujących kobiet stanowiło 46,5% ogółu pracujących. Rok 2006 to 11 195 kobiet zarabiających na siebie – ich udział w ogóle pracujących spadł do poziomu 45,6%.

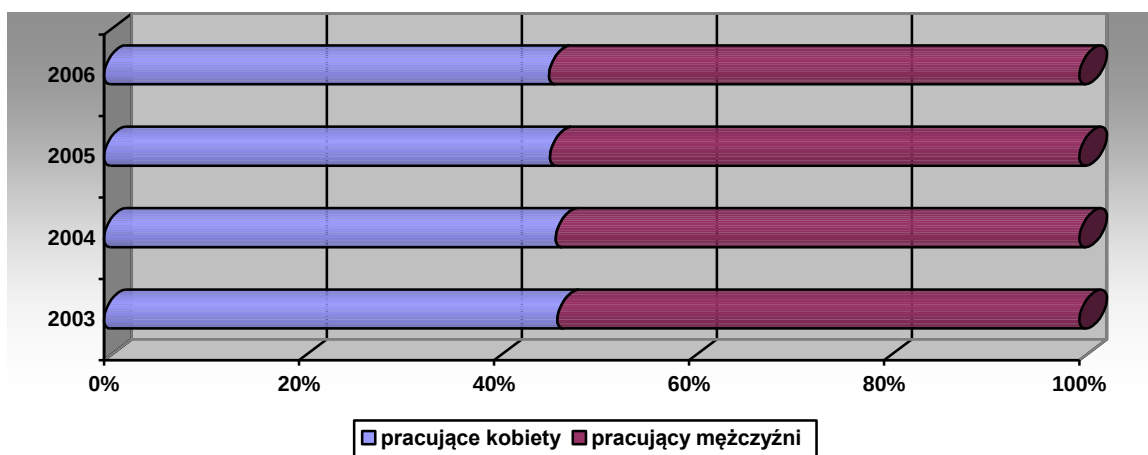
Tabela 11. Liczba pracujących mieszkańców powiatu gorlickiego w latach 2003-2007*.

	Pracujący w latach				% wzrostu w latach 2003-2006
	2003	2004	2005	2006	
Ogółem	23 918	23 672	24 358	24 524	2,5
Kobiety	11 123	10 968	11 142	11 195	0,6
% ogółu pracujących kobiet	46,5	46,3	45,7	45,6	

*Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób i bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Źródło: opracowanie własne na bazie Banku Danych Regionalnych GUS

Struktura płci pracujących mieszkańców powiatu gorlickiego w latach 2003-2006

³ Przejście z pracy na emeryturę, Główny Urząd Statystyczny

Średni odsetek pracujących kobiet na tle ogółu pracujących wynosi dla województwa małopolskiego 49%. Wyższe wskaźniki zanotowano w dwóch powiatach – suskim (50,4%), oraz limanowskim (49,4%). Najniższa wartość charakteryzuje powiat gorlicki (45,6%).

Tabela 12. Liczba pracujących mieszkańców w wybranych powiatach województwa małopolskiego i Polski w 2006 r.*

Powiat	Pracujący				
	Liczba ogółem	W tym kobiety	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie	Jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym	Na 100 mieszkańców
Powiat jasielski	30 870	14 226	46,0	43,4	26,8
Powiat nowosądecki	33 196	16 286	49,0	28,1	16,7
Powiat limanowski	25 254	12 495	49,4	35,1	20,6
Powiat suski	15 999	8 067	50,4	32,2	19,4
Powiat gorlicki	24 524	11 195	45,6	37,4	22,9
Województwo małopolskie	813 723	398 867	49,0	39,4	24,8

*Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób i bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Źródło: opracowanie własne na bazie Banku Danych Regionalnych GUS

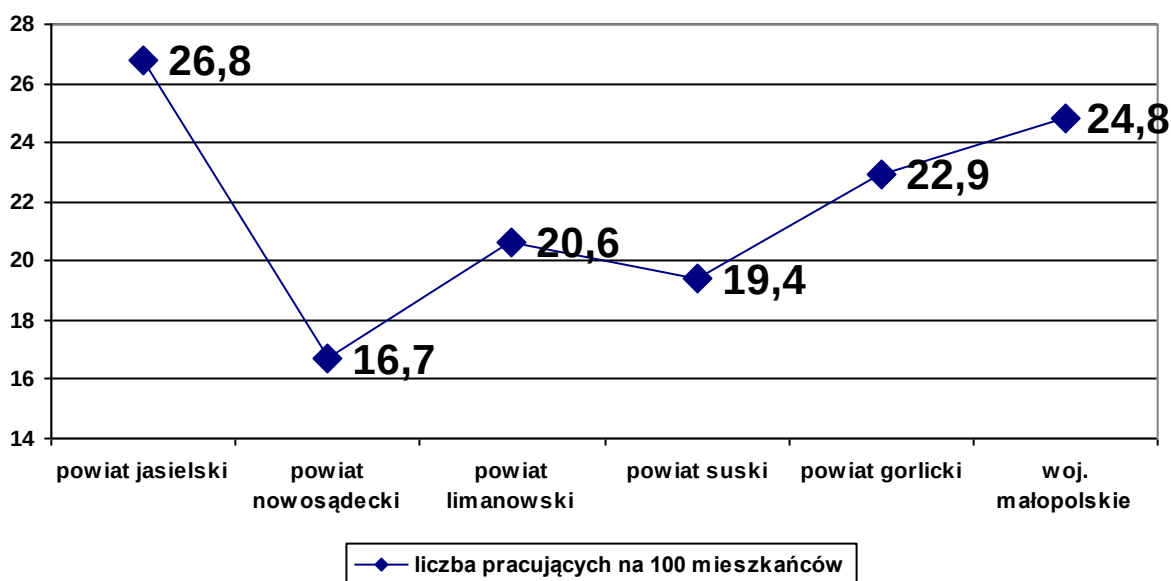
Współczynnik aktywności zawodowej, tj. odsetek aktywnej zawodowo ludności w wieku produkcyjnym, w Polsce w 2007 r. pozostawał na zdecydowanie niższym poziomie niż w pozostałych krajach UE i wyniósł dla ludności w wieku 15-64 lata 63,2% (spadek o 0,2 punktu procentowego w porównaniu do 2006 r.) wobec 70,5% w UE (wzrost o 0,2 punktu procentowego). Mimo to, Polska nie jest krajem o najniższym poziomie aktywności, gdyż w 2007 r. niższe wartości współczynnika aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym odnotowano w Rumunii (63,0%), we Włoszech (62,5%), Węgrzech (61,9%) oraz na Malcie (59,5%). Omawiany współczynnik w grupie 50-64 lata wyniósł w Polsce 47% wobec 58,9% w UE – wzrost o 0,8 punktu procentowego w porównaniu do 2006 r. zarówno w Polsce, jak i UE.

Wart uwagi jest fakt, że współczynnik aktywności zawodowej w Polsce najwyższą wartość osiąga dla osób w wieku 35-44 lata – w 2007 r. wyniósł 87% (poziom analogiczny jak w 2006 r.) wobec wzrastającej aktywności zawodowej osób w wieku niemobilnym. W 2007 r. współczynnik aktywności zawodowej w grupie 45-54 lata wyniósł 74,8% i był o 0,5 punktu procentowego wyższy niż przed rokiem, natomiast w grupie 55-59 lat (dla kobiet) oraz 55-64 lata (dla mężczyzn) wyniósł 37,2% i zwiększył się o 1,8 punktu procentowego. Nadal niska pozostaje aktywność zawodowa młodzieży - współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15-24 lata wyniósł 33% w 2007 r. wobec 34,2% w 2006 r. Z kolei aktywność zawodowa osób w wieku poprodukcyjnym (60-65 lat) w 2007 r. wyniosła 5,9%, czyli zmniejszyła się o 0,3 punktu procentowego w porównaniu z rokiem poprzednim⁴.

Współczynnik aktywności zawodowej w powiecie gorlickim w 2006 r. wyniósł 37,4%, ustępując jedynie powiatowi jasielskiemu, gdzie osiągnięto rezultat 43,4%. Powiat nowosądecki to jedyna jednostka spośród tu analizowanych, w której wartość współczynnika nie przekroczyła 30%, zatrzymując się na poziomie 28,1%.

⁴ Program 45/50 Plus, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Liczba pracujących na 100 mieszkańców w wybranych powiatach woj.
małopolskiego i Polski w 2006 r.

II.3 Stopa bezrobocia

Bezrobocie w ujęciu makroekonomicznym i makrospołecznym może być wyznaczane przez podejście podmiotowe i przedmiotowe. Podejście przedmiotowe traktuje bezrobocie jako problem ekonomiczny – oznacza ono po prostu niezrealizowaną podaż pracy, wynikającą z nierównowagi między podażą siły roboczej a popytem na pracę.

W niniejszym opracowaniu bezrobocie będzie traktowane jako problem społeczny, tj. rozpatrywane będzie jako stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy i jednocześnie zgłaszających gotowość jej podjęcia. Takie podejście nie będzie kładło nacisku na ewentualne straty gospodarcze, jakie ponosi powiat gorlicki z tytułu bezrobocia. W zamian skupia się na problemie jednostek dotkniętych brakiem pracy. Z wielu kategorii bezrobocia, dla ujęcia podmiotowego najważniejsze jest bezrobocie ukryte. Przejawia się ono między innymi pod postacią wcześniejszych emerytur, spowodowanych brakiem możliwości zatrudnienia osób w wieku przedemerytalnym i oznacza po prostu wyłączenie na stałe osób zdolnych jeszcze do pracy z zasobów siły roboczej. Obecnie problem ten dostrzeżony został w Polsce – stąd obecna w mediach kampania społeczna, namawiająca pracodawców do zatrudniania doświadczonych pracowników po 45. roku życia. Statystyki wskazują, że w Polsce tylko 28% osób w wieku po 50. roku życia jest czynnych zawodowo – ten wynik stawia nas na samym końcu, za pozostałymi krajami Unii Europejskiej. Stąd też konieczność działań rządu, który wiosną 2008 r. zaprezentował program aktywizacji zawodowej osób w wieku 50 lub więcej lat – *Solidarność zawodowa*. Jego główne założenia to zmniejszenie kosztów pracy poprzez zwolnienie pracodawców z płacenia składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za zatrudnionych w wieku 50+, skrócenie okresu ochronnego przed emeryturą z czterech do dwóch lat oraz sfinansowanie kursów podnoszących kwalifikacje najstarszych pracowników. Inną formą bezrobocia ukrytego jest pozostawanie przez osobę gotową do pracy bez jakiejkolwiek pracy przy jednoczesnej bierności w jej poszukiwaniu. Osoba taka rezygnuje z przeglądania ofert pracy, gdyż na podstawie swych wcześniejszych doświadczeń jest przekonana, że jej nie

znajdzie. Są to najczęściej osoby długotrwale bezrobotne, zniechęcone do dalszego poszukiwania pracy oraz do rejestrowania się w urzędach pracy⁵.

Bezrobocie może być traktowane jako metaprzyczyna wielu problemów społecznych, dotyczących społeczeństwa. Powoduje ono degradację ekonomiczną osób i rodzin: zmusza do oszczędzania poprzez ograniczanie, a często także rezygnację z zaspokajania niektórych potrzeb, prowadzi do korzystania z finansowej i rzeczowej pomocy zewnętrznej, a także zalegania z opłatami za czynsz, itd. Bezrobocie zniekształca proces aktywizacji zawodowej młodzieży – opóźnia, nieraz nawet uniemożliwia ekonomiczne i społeczne usamodzielnienie się młodzieży, prowadzi do znacznych zakłóceń w sferze psychospołecznej. Ponadto sprzyja frustracji, wywołuje apatię lub agresję, osłabia poczucie więzi rodzinnych. Zdarza się, że bezczynność i nieuregulowany tryb życia nim spowodowane prowadzą do zachowań dewiacyjnych i patologicznych, znajdujących ujście w alkoholizmie, nikotynizmie, narkomanii, prostytucji i przestępstwach kryminalnych. Pamiętać także należy, że brak perspektyw zatrudnienia oraz możliwości dodatkowego zarobkowania powoduje degradację pozycji społecznej bezrobotnych – długotrwała bezczynność zawodowa wywiera negatywny wpływ na ich samopoczucie i stan zdrowia, a także wytwarza poczucie braku chęci do życia.

Niemal cały rok 2007 charakteryzował się spadkiem stopy bezrobocia w powiecie gorlickim. W pierwszym miesiącu wynosiła ona 21,8%, by w czerwcu spaść do poziomu 18,2%. Tendencja spadkowa została utrzymana także i w drugiej połowie roku, zatrzymując się ostatecznie na 16,4% w grudniu, tj. 5,4 punktu procentowego mniej niż w styczniu.

⁵ *Polityka społeczna..*

Stopa bezrobocia w Polsce, województwie małopolskim i powiecie gorlickim w 2008 r.

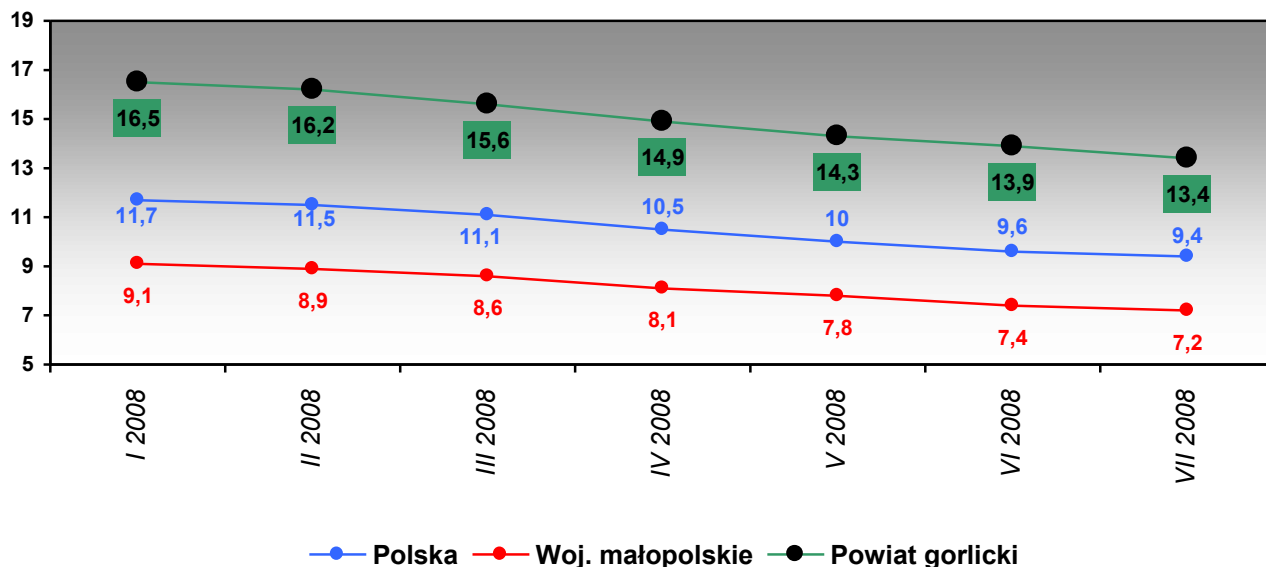

Tabela 13. Stopa bezrobocia i przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w rozbiu na powiaty województwa małopolskiego.

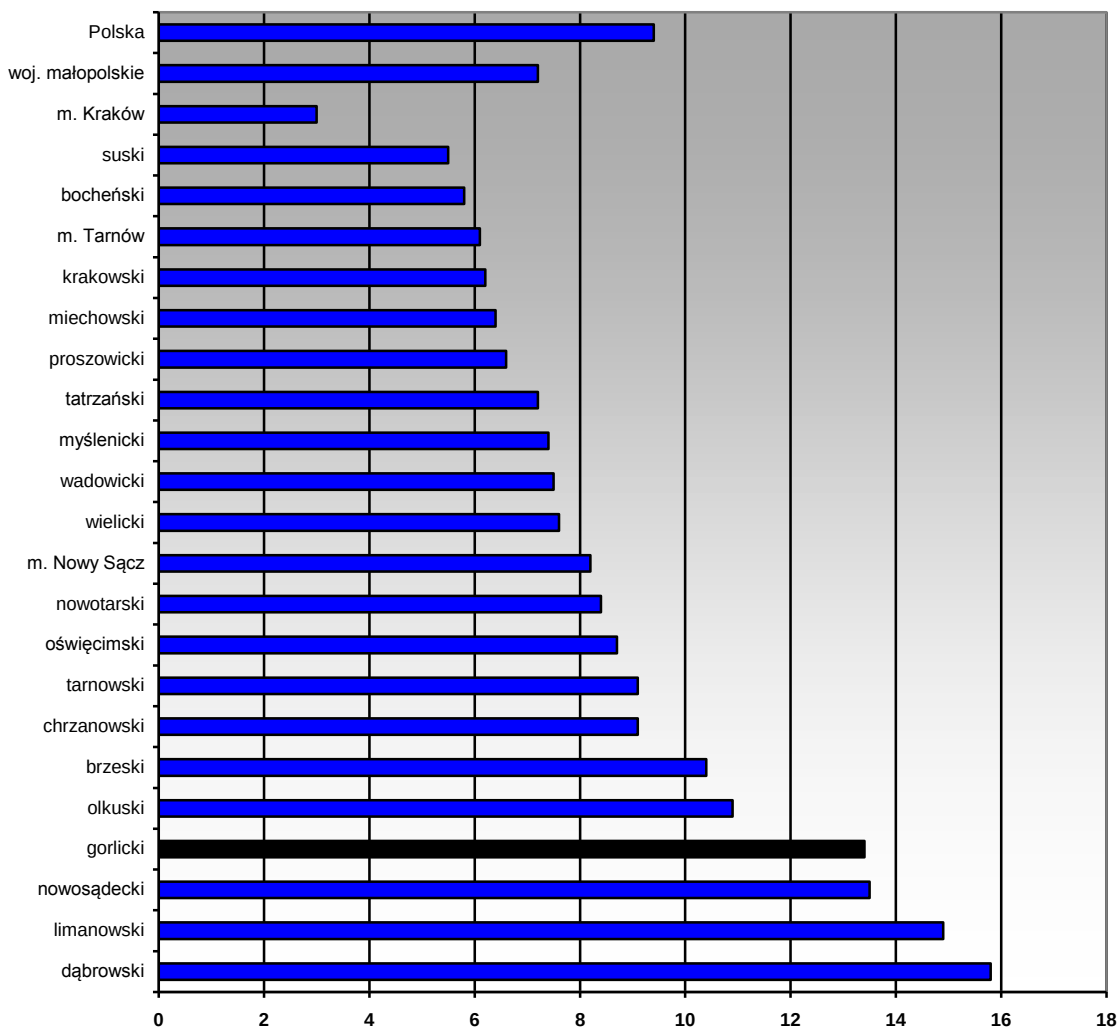
	Stopa bezrobocia [%]*	Przeciętne wynagrodzenie brutto [zł]**
Bocheński	5,8	2 173,19
Brzeski	10,4	1 911,49
Chrzanowski	9,1	2 405,30
Dąbrowski	15,8	2 026,81
Gorlicki	13,4	2 124,38
Krakowski	6,2	2 397,00
Limanowski	14,9	1 980,07
Miechowski	6,4	2 069,18
Myślenicki	7,4	2 061,55
Nowosądecki	13,5	2 056,56
Nowotarski	8,4	1 934,99
Olkuski	10,9	2 595,01
Oświęcimski	8,7	2 319,58
Proszowicki	6,6	2 057,19
Suski	5,5	2 087,57
Tarnowski	9,1	1 923,71
Tatrzański	7,2	2 149,16
Wadowicki	7,5	1 958,66
Wielicki	7,6	2 277,27
m. Kraków	3,0	2 753,21
m. Nowy Sącz	8,2	2 141,73
m. Tarnów	6,1	2 201,24
Województwo małopolskie	7,2	2 443,91
Polska	9,4	2 636,81

*Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie (stan z lipca 2008)

**Źródło: Bank Danych Regionalnych (stan z grudnia 2007)

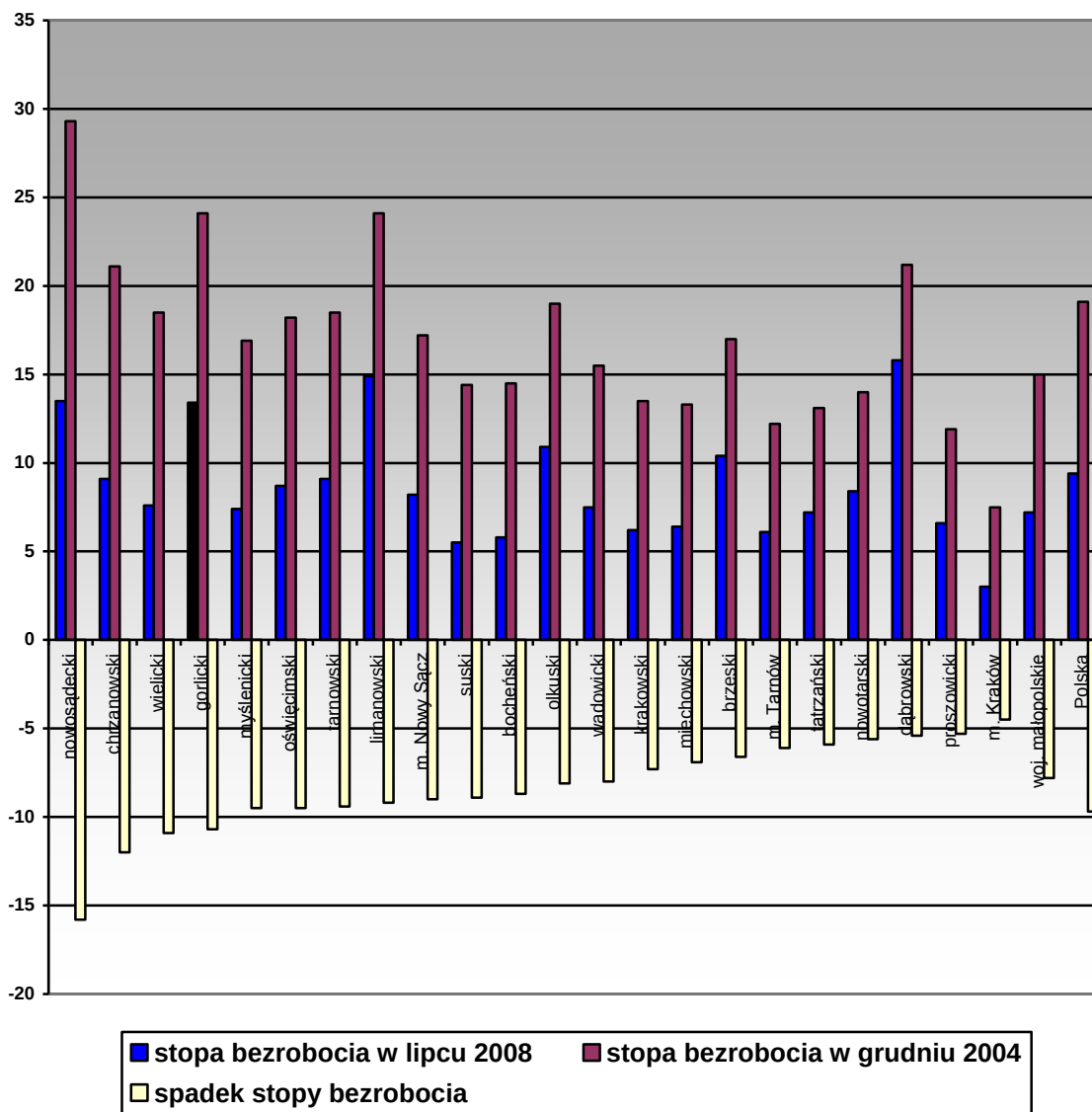
Mimo obniżenia się stopy bezrobocia w powiecie gorlickim we wrześniu 2008 r. do poziomu 13,4% z 24,1% w 2005 r., powiat ten wciąż utrzymuje się w czołówce jednostek administracyjnych z najwyższymi wskaźnikami bezrobocia. Niechlubne pierwsze miejsce zajmuje powiat dąbrowski (15,8%), drugie - limanowski (14,9%) trzecie zaś - powiat nowosądecki (13,5%), minimalnie tylko wyprzedzając powiat gorlicki (13,4%). Najmniejsze bezrobocie odnotowano w lipcu 2008 r. w mieście Krakowie (3,0%).

Stopa bezrobocia w powiatach woj. małopolskiego w VII 2008

Spadek stopy bezrobocia w województwie małopolskim w latach 2005-2008 wyniósł 7,8 punktu procentowego, w Polsce zaś - 9,7 punktu. Tym samym tempo spadku bezrobocia w powiecie gorlickim okazało się większe niż w województwie i w kraju, osiągając poziom 10,7 punktów procentowych w ciągu czterech lat.

**Spadek stopy bezrobocia w powiatach woj. małopolskiego między
XII 2004 a VII 2007**

Najwyraźniejszy spadek stopy bezrobocia zanotowano w powiecie nowosądeckim, gdzie różnica między poziomem stopy bezrobocia w grudniu 2005 r. oraz w lipcu 2008 r. wyniosła 15,8 punktów procentowych. Najgorsza sytuacja charakteryzuje powiat dąbrowski, gdzie mimo bardzo wysokiego poziomu stopy bezrobocia, ten spadek stanowi tylko 5,4 punktów procentowych.

Tabela 14. Stopa bezrobocia w powiecie gorlickim w latach 2004-2007 (stan na dzień 31 XII).

Rok	Stopa bezrobocia [%]		
	Powiat gorlicki*	Województwo małopolskie**	Polska**
2004	24,1	15,0	19,1
2005	22,6	13,8	17,6
2006	21,2	11,4	14,4
2007	16,4	8,8	11,4
VII 2008	13,4	7,2	9,4

Źródło: *Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

**Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

II.4 Liczba bezrobotnych

Od roku 2003 do sierpnia 2008 liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie gorlickim zmniejszyła się z poziomu 11 699 do 5 538, tj. o 6 161 mieszkańców. Niestety, spadek bezrobotnych w powiecie gorlickim nie przekłada się na spadek udziału bezrobotnych z tegoż powiatu w ogóle bezrobotnych w województwie małopolskim. W 2003 r. nie posiadający pracy mieszkańcy powiatu gorlickiego stanowili 5,6% bezrobotnych w całym województwie małopolskim, w 2008 r. – już 6,1%.

Tabela 15. Liczba bezrobotnych w powiecie gorlickim i województwie małopolskim w latach 2003-2007 (stan na 31 XII danego roku).

Rok	Liczba bezrobotnych		bezrobotni w powiecie w stosunku do ogółu bezrobotnych w województwie (%)
	Powiat gorlicki*	Województwo małopolskie**	
2003	11 699	208 028	5,6
2004	10 971	193 579	5,7
2005	10 276	178 067	5,8
2006	9 545	145 261	6,6
2007	7 031	112 602	6,2
VIII 2008	5 538	91 196	6,1

Źródło: *Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

**Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

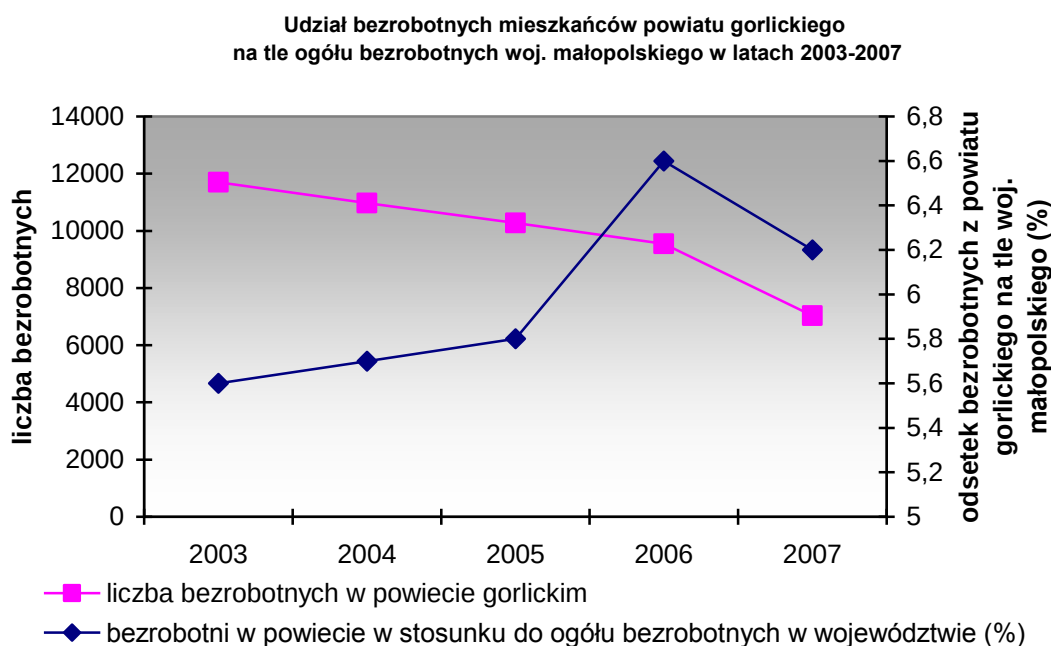
Niepokojące jest także powiększanie się odsetka bezrobotnych kobiet wśród ogółu bezrobotnych. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców powiatu gorlickiego spada, mimo to odsetek kobiet nie posiadających pracy wzrósł aż o 10,3 punktu procentowego (z 52,5% do 62,8%). O aktywności na rynku pracy w dużym stopniu decyduje pozycja osoby w gospodarstwie domowym. Największą aktywnością na rynku pracy cechują się mężczyźni i kobiety w pełnych rodzinach z dziećmi. Może to częściowo wynikać z faktu, iż osoby te są zwykle w wieku największej aktywności zawodowej (30-44 lata)⁶, ale to może być także efekt selekcji polegającej na podejmowaniu decyzji o posiadaniu dzieci przez osoby względnie bezpieczne finansowo. Jeśli gospodarstwo domowe tworzą kobiety bez partnera i bez dzieci, to w większości są to gospodarstwa kobiet starszych, stąd tak niskie wskaźniki aktywności zawodowej.

⁶ Diagnoza społeczna 2007...

Tabela 16. Liczba osób bezrobotnych w powiecie gorlickim z podziałem na kobiety oraz uprawnionych do zasiłku w latach 2003-2007 (stan na 31 XII danego roku).

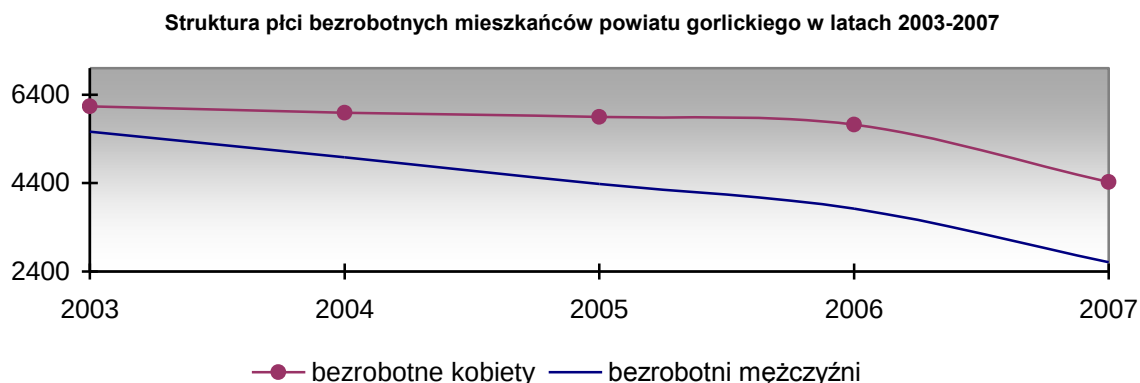
Rok	Ogółem	W tym kobiety		Z prawem do zasiłku	
		Liczba	% ogółu	Liczba	% ogółu
2003	11 699	6 137	52,5	2 034	17,4
2004	10 971	5 990	54,6	1 546	14,1
2005	10 276	5 896	57,4	811	7,9
2006	9 545	5 723	60,0	1 367	14,3
2007	7 031	4 422	62,8	1 104	15,7

Źródło: opracowanie własne na bazie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach

Można zatem uznać, że wzrastający odsetek bezrobotnych kobiet spowodowany jest starzeniem się gorlickiego społeczeństwa, co zostało zaznaczone w części *Analizy* poświęconej demografii. Warto wskazać także na drugą możliwą przyczynę. Aktywność zawodowa kobiet pozostających w parach z dziećmi jest niższa od aktywności mężczyzn o tej samej pozycji w gospodarstwie. Jak podkreślono w dziale *Analizy* dotyczącego edukacji, odsetek dzieci z obszarów wiejskich uczęszczających do przedszkola jest relatywnie niski, zwłaszcza w zestawieniu z odsetkiem dzieci z terenów miejskich. Obowiązek opieki nad dziećmi spada w takich przypadkach w głównej mierze na matkę, stąd niemożność znalezienia pracy przez kobiety w wieku produkcyjnym zamieszkujące obszary wiejskie. W kręgach specjalistów od polityki społecznej postulowane jest następujące rozwiązanie – w związku ze zmniejszającą się liczbą uczniów, konieczne może okazać się redukcja zatrudnienia wśród nauczycieli. Aby nie zwiększać bezrobocia, postuluje się przesunięcie części kadry wychowawczej do przedszkoli lub rozwój alternatywnych form edukacji przedszkolnej, mogący wchłonąć nadwyżkę nauczycieli. Tym samym pojawiłaby się szansa na zwiększenie procentowej liczby dzieci spędzających czas w przedszkolu, ułatwiając tym samym matkom poszukiwanie pracy. Powyższe wnioski znajdują potwierdzenie w odpowiedziach bezrobotnych kobiet, udzielonych ankieterom gromadzącym materiał do *Diagnozy społecznej 2007*. 96% niepracujących kobiet stwierdziło, że zajmowanie się domem i opieka nad dziećmi uniemożliwiają aktywność zawodową. Kolejną wskazaną przyczyną

był nieodpowiedni wiek (67%) oraz brak chęci do pracy (63%). Często skarżono się na zły stan zdrowia, trudności ze znalezieniem pracy oraz otrzymywanie świadczeń społecznych (57-58%). Co druga kobieta podała naukę jako jeden z powodów, a 38% - emeryturę.⁷

■ II.4.1 Bezrobotni wg wieku

Największy problem ze znalezieniem pracy w powiecie gorlickim mają mieszkańcy w wieku 25-34 lata – od 2005 r. stanowią oni najliczniejszą grupę bezrobotnych (we wrześniu 2008 r. – 29,9% wszystkich bezrobotnych). Na drugim miejscu, również niezmiennie od 2004 r. znajdują się młodzi ludzie w wieku 18-24 lat. Pozytywną tendencją jest jednak zmniejszający się udział pierwszej grupy w ogóle pozbawionych pracy. Odwrotna tendencja dotyczy ludzi w wieku niemobilnym – od 2004 r. powiększa się bowiem grono osób w wieku wyższym niż 45, które nie mogą znaleźć zatrudnienia. Jaka jest przyczyna poniższej sytuacji? Starzenie się społeczeństwa polskiego, uwarunkowane zmianami w strukturze demograficznej kraju. Duże zmiany dotyczą populacji w wieku tzw. produkcyjnym, który w Polsce oznacza kobiety w wieku 18-59 lata i mężczyzn w wieku 18-64 lata. Od 1990 r. odsetek osób w wieku zdolności do pracy (w ogólnej liczbie ludności) wzrósł o 6 punktów procentowych, tj. z poziomu ok. 58% w 1990 r. do ponad 64% w 2007 r., przy czym tempo przyrostu tej grupy ludności jest coraz wolniejsze. Główny Urząd Statystyczny szacuje, że w latach 2001-2007 liczba ludności w wieku produkcyjnym zwiększyła się o ponad 1,2 mln, tj. corocznie wzrastała średnio o ok. 200 tys. osób. Począwszy od 2002 r. wiek produkcyjny osiągają coraz mniej liczne roczniki 18-latków, a równocześnie występuje proces starzenia się zasobów siły roboczej powodowany coraz większą liczbą osób w wieku tzw. niemobilnym, czyli 45 lat i powyżej.

W 2007 r. udział ludności w tym wieku w ogólnej liczbie mieszkańców Polski wynosił 24,4%, podczas gdy w 2000 r. wynosił 21%. (wzrost wyniósł ponad 3 punkty procentowe). W tym samym czasie odsetek osób w wieku mobilnym zwiększył się z 38,9% do 40% (wzrost o 1,1 pkt. proc.).

Od 2010 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie z roku na rok zmniejszać się. Ponadto wydłuża się średnia długość życia, a równocześnie średni wiek odejścia z rynku pracy wyniósł w Polsce 59,5 roku w 2005 r., podczas gdy średnia UE (25) wynosiła 60,9 roku. Jednocześnie obserwowane jest dalsze zwiększanie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym, czyli tzw. emerytalnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej).

⁷ *ibidem*

W 2007 r. udział tej grupy ludności w ogólnej populacji wyniósł ok. 15,9% wobec 14,8% w 2000 r.⁸

W powiecie gorlickim w 2005 r. bezrobotnych w wieku 45-54 było 17,2%, trzy lata później wynik zwiększył się o 1,4 punktu procentowego. Osoby w wieku 55 i więcej lat w 2005 stanowiły 1,8% ogółu bezrobotnych – do 2008 r. było to już 3,6%. Przy takiej tendencji – tj. wzrastającej liczby ludności w wieku niemobilnym – prawdopodobny jest dalszy wzrost bezrobocia w tej grupie mieszkańców.

Tabela 17. Struktura wieku osób bezrobotnych w powiecie gorlickim w latach 2005-2008 (stan na 31 XII danego roku oraz na 30 IX 2008).

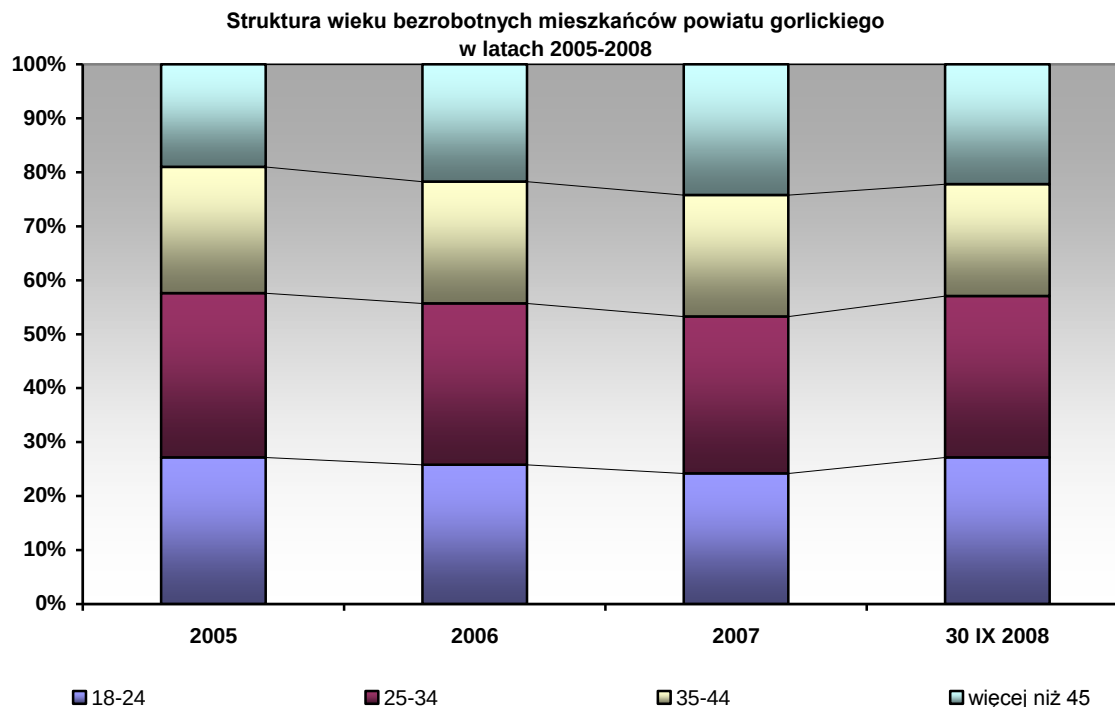
Wiek	2005		2006		2007		2008	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
18-24	2 798	27,2	2 466	25,8	1 699	24,2	1 480	27,2
25-34	3 121	30,4	2 856	29,9	2 051	29,2	1 624	29,9
35-44	2 407	23,4	2 159	22,6	1 582	22,5	1 125	20,7
45-54	1 765	17,2	1 832	19,2	1 460	20,8	1 012	18,6
więcej niż 55	185	1,8	232	2,5	239	3,4	193	3,6
Ogółem	10 276	100	9 545	100	7 031	100	5 434	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

Warto zatem w tym miejscu wspomnieć o rządowym projekcie „Solidarność pokoleń”, którego głównym celem jest zwiększenie liczby zatrudnionych 50-latków. Program ma stworzyć zachęty dla pracodawców do oferowania stanowisk zawodowych osobom starszym oraz umożliwienie tej grupie społecznej poprawę kwalifikacji, umiejętności i efektywności pracy. Proponowane przez Radę Ministrów działania mogą być także promowane przez Powiatowe Urzędy Pracy oraz inne instytucje zajmujące się aktywizacją lokalnych rynków pracy. Do przykładowych działań należy:

- upowszechnianie wiedzy wśród pracodawców i pracobiorców na temat zarządzania wiekiem pracowników oraz ukazywanie pracodawcom i opinii publicznej korzyści płynących z zatrudniania osób po 50 r. życia;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego dla osób w wieku 45+, dopasowanie do nich oferty szkoleniowej;
- upowszechnienie programów rynku pracy dla osób w wieku powyżej 50 lat oraz dopasowanie oferty aktywnych programów rynku pracy do potrzeb tych osób;
- budowa stabilnych ram prawnych dla zatrudniania i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, promocja aktywizacji zawodowej i integracji tych osób z rynkiem pracy;
- zwiększenie możliwości zatrudnienia kobiet przez rozwój usług pozwalających na godzenie pracy i życia rodzinnego, uproszczenie przepisów dotyczących zakładania przedszkoli, wspieranie rozbudowy sieci przedszkoli, szczególnie na obszarach wiejskich;
- ograniczenie dezaktywizacji pracowników w systemie świadczeń społecznych, wdrażanie systemu emerytur pomostowych i ograniczenie przechodzenia na wcześniejsze emerytury, promocję działań na rzecz wydłużenia wieku przejścia na emeryturę, szczególnie kobiet.

⁸ Program 45/50 Plus, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

■ II.4.2 Bezrobotni wg wykształcenia

Wykształcenie wyższe zapewnia największy komfort poszukiwania pracy i skutecznie odsuwa widmo bezrobocia – we wrześniu 2008 r. 7,5% bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorlicach mogło pochwalić się tym wykształceniem. Niepokojącą tendencją jest wzrost odsetka z 4,4% w 2005 r. Względnie bezpiecznie mogą czuć się także ci mieszkańcy powiatu gorlickiego, którzy legitymują się wykształceniem średnim ogólnym. W 2008 r. stanowili oni 9,1% ogółu bezrobotnych, o 2,6 punktu procentowego więcej niż w roku 2005. Najgorzej wygląda sytuacja osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – to ich kwalifikacje najrzadziej oceniane są przez pracodawców jako przydatne. W rezultacie mieszkańcy ci stanowią 35,9% wszystkich pozbawionych pracy. Pozytywnym trendem jest zauważalny, bo ponad sześciopunktowy spadek udziału tej grupy bezrobotnych. Niemal co trzeci bezrobotny z terenu powiatu gorlickiego posiada wykształcenie policealne i średnie zawodowe. To właśnie te dwie grupy muszą w pierwszej kolejności poczynić kroki ku zróżnicowaniu swych kwalifikacji zawodowych, aby stać się konkurencyjnym na rynku pracy. Najlepszą drogą ku temu jest kształcenie ustawiczne.

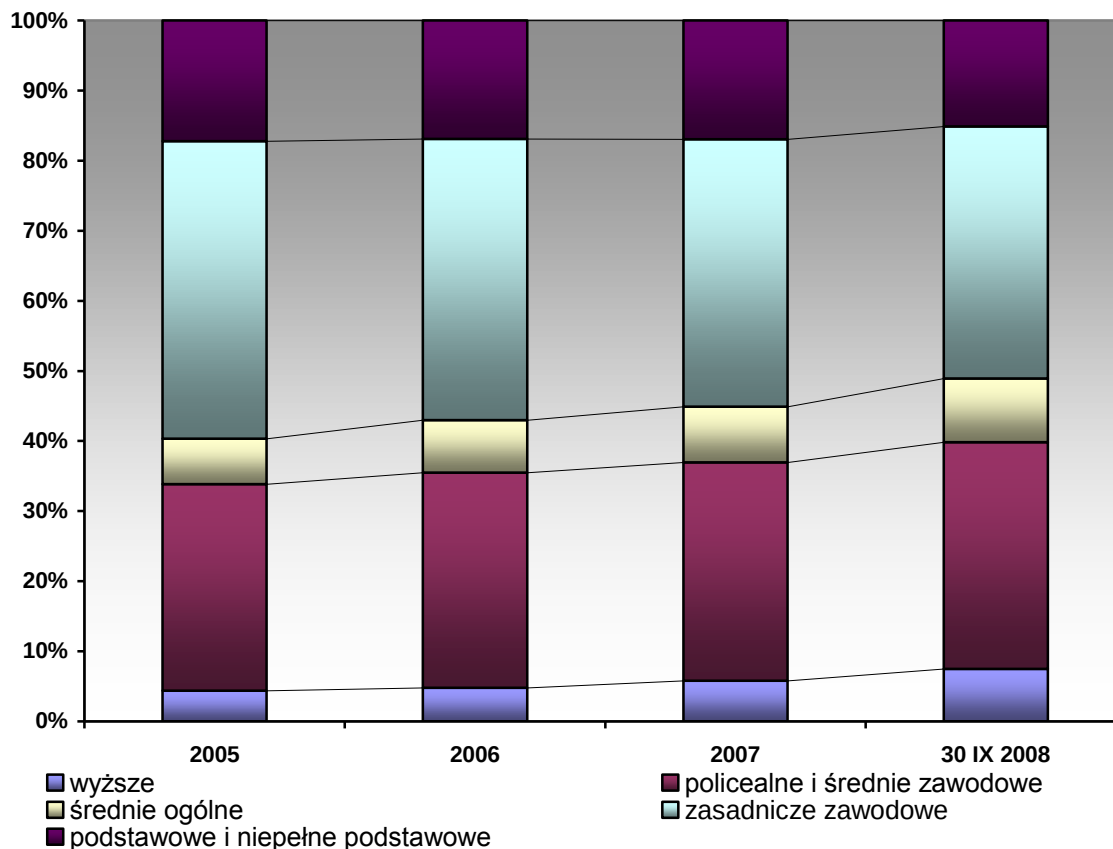
Tabela 18. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w powiecie gorlickim w latach 2005-2008 (stan na 31 XII danego roku oraz na 30 IX 2008).

Wykształcenie	2005		2006		2007		2008	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wyższe	457	4,4	455	4,8	410	5,9	410	7,6
Policealne i średnie zawodowe	3 026	29,4	2 931	30,7	2 188	31,1	1 757	32,3
Średnie ogólne	672	6,6	715	7,5	561	8,0	492	9,1
Zasadnicze zawodowe	4 352	42,4	3 827	40,1	2 681	38,1	1 953	35,9
Podstawowe i niepełne podstawowe	1 769	17,2	1 617	16,9	1 191	16,9	822	15,1
Ogółem	10 276	100	9 545	100	7 031	100	5 434	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

Warto pamiętać, iż osoby z niskim wykształceniem proporcjonalnie częściej niż osoby z wyższym wykształceniem przechodzą na wcześniejszą emeryturę. Stabilność zatrudnienia, łatwiejsza do uzyskania przy wyższym poziomie wykształcenia i przy posiadaniu zawodu, sprawia, że osoby w wieku przedemerytalnym przypisują mniejsze znaczenie zabezpieczeniu przed ryzykiem utraty pracy. Także relatywnie wysokie wynagrodzenia zniechęcają do szybkiej dezaktywizacji emerytalnej – proporcje między dochodami z pracy i emeryturą układają się zdecydowanie niekorzystnie. Co więcej, osoby z wyższym wykształceniem po przejściu na emeryturę zdecydowanie częściej od pozostałych pracują. Osoby z niskim wykształceniem trudnią się w większym stopniu pracami wymagającymi siły, sprawności fizycznej, męczącymi, szkodliwymi dla zdrowia – dla tej grupy społeczeństwa przejście na emeryturę jest traktowane jako ucieczka przed tymi uciążliwościami.

Struktura wykształcenia bezrobotnych mieszkańców powiatu gorlickiego
w latach 2005-2008

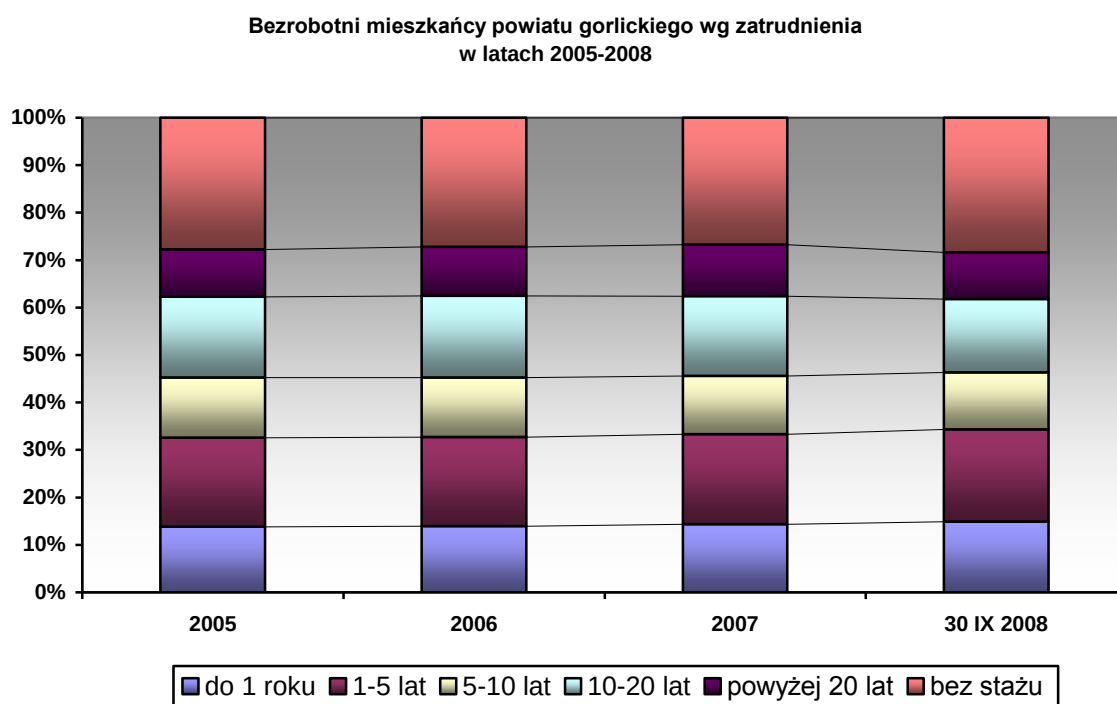
■ II.4.3 Bezrobotni wg stażu pracy

Proporcjonalnie najrzadziej bezrobocie dotyka tych mieszkańców powiatu gorlickiego, którzy posiadają przynajmniej 20-letni staż pracy. Osoby, których kariera zawodowa trwała 20-30 lat stanowią 8,3%, a osoby ze stażem pracy dłuższym niż 30 lat – 1,5% ogółu bezrobotnych. W odmiernej sytuacji znajdują się ludzie dopiero wchodzący na rynek pracy i nie posiadający żadnego doświadczenia zawodowego. Co gorsza, prowadzone w latach 2005-2008 działania mające zaowocować zmniejszeniem bezrobocia w tej grupie nie przyniosły znacznego rezultatu, gdyż od 2005 r. udział tej części klientów Urzędu Pracy zwiększył się o 0,7 punktu procentowego. Grupa tych osób stanowi obecnie 28,4% wszystkich bezrobotnych. Ponad 19% pozbawionych zatrudnienia zdążyło przepracować 1-5 lat. Także i w tym przypadku działania mające poprawić sytuację tej grupy nie okazały się skuteczne – w 2005 r. bezrobotni ze wskazanym stażem pracy stanowili 18,8% ogółu tj. o 0,7 punktów mniej niż trzy lata później.

Tabela 19. Bezrobotni według stażu pracy w powiecie gorlickim w latach 2005-2008 (stan na 31 XII danego roku oraz na 30 IX 2008).

Staż pracy	2005		2006		2007		2008	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Do 1 roku	1417	13,8	1341	14,0	1 010	14,4	809	14,8
1-5 lat	1936	18,8	1781	18,7	1 331	18,9	1 058	19,5
5-10 lat	1307	12,7	1198	12,6	864	12,3	6652	12,0
10-20 lat	1748	17,0	1643	17,2	1 181	16,8	844	15,5
20-30 lat	915	8,9	858	9,0	653	9,3	450	8,3
pow. 30 lat	109	1,1	125	1,3	118	1,7	79	1,5
bez stażu	2844	27,7	2599	27,2	1 874	26,6	1 542	28,4
Ogółem	10 276	100	9 545	100	7 031	100	5 434	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

■ II.4.4 Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy

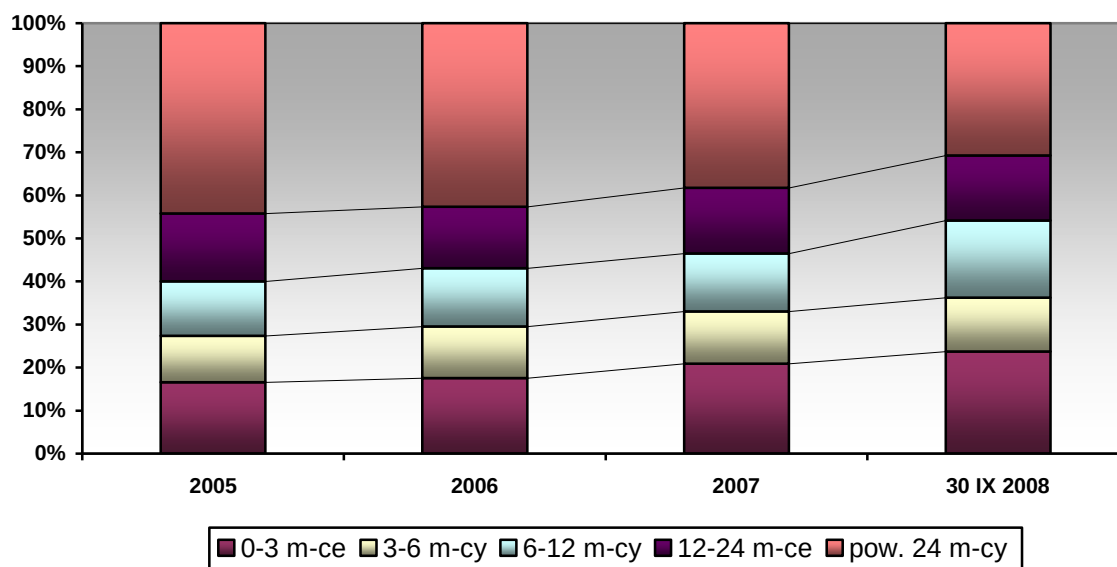
Poważnym problemem w powiecie gorlickim jest bezrobocie chroniczne, czyli przymusowe pozostawianie bez pracy przez okres dłuższy niż dwa lata. We wrześniu 2008 r. 30,7% wszystkich bezrobotnych znajdowało się właśnie w takiej sytuacji. Problem został zauważony i podjęto efektywne kroki ku jego niwelacji, czego dowodem spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych z 44,2% w 2005 r. do obecnego poziomu. Wraz ze spadkiem liczebności osób szukających zatrudnienia przez okres dłuższy niż 24 miesiące, wzrastał odsetek mieszkańców pozostających bez pracy przez maksymalnie trzy miesiące – w 2005 r. było to 16,6%, w 2008 r. już 23,7%. Zwiększył się także, choć już w mniejszym stopniu, udział bezrobotnych nie mogących znaleźć zatrudnienia przez 3-6 miesięcy: z 10,8% do 12,5%.

Tabela 20. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w powiecie gorlickim w latach 2003-2007 (stan na 31 XII danego roku oraz na 30 IX 2008).

Czas pozostawania bez pracy	2005		2006		2007		2008	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
0-3 m-ce	1 710	16,6	1 671	17,5	1 469	20,9	1 289	23,7
3-6 m-cy	1 113	10,8	1 146	12,0	857	12,2	681	12,5
6-12 m-cy	1 291	12,6	1 289	13,5	949	13,5	976	18,0
12-24 m-ce	1 623	15,8	1 362	14,3	1 074	15,3	819	15,1
pow. 24 m-cy	4 539	44,2	4 077	42,7	2 682	38,1	1 669	30,7
Ogółem	10 276	100	9 545	100	7031	100	5 434	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

Bezrobotni mieszkańcy powiatu gorlickiego wg czasu pozostawiania bez pracy w latach 2005-2008

II.5 Pośrednictwo pracy

Bezrobotni odwiedzający Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach mają do dyspozycji coraz więcej ofert pracy – w 2003 r. było ich 1 528, w 2007 r. – 2 012. Znakomita część z nich to oferty subsydiowane (w 2003 r. stanowiły one 62%, w 2007 r. – 66%). W ślad za zwiększającą się liczbą ofert idzie zwiększająca się liczba osób skierowanych do pracy – w 2007 r. zatrudnienie udało się znaleźć o 29% osobom więcej niż w 2003 r. Urząd Pracy w 2007 r. zorganizował także 31 giełd pracy.

Tabela 21. Usługi świadczone w ramach pośrednictwa pracy przez Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach w latach 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
oferty pracy ogółem	1 528	1 605	1 890	1 971	2 012
<i>subsydiowane</i>	950	943	964	1 038	1 345
<i>niesubsydiowane</i>	548	662	926	933	667
liczba osób skierowanych do pracy	1 302	1 227	1 603	1 673	1 689
giełdy pracy	23	13	17	20	31
wizyty u pracodawców	404	1 202	868	949	666
ilość firm objętych badaniami ankietowymi w celu rozpoznania potrzeb kadrowych i szkoleniowych	292	376	250	843	666

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

II.6 Oferty pracy zgłoszone przez pracodawców w 2007 r.

Pracodawcy reprezentujący sektor *Handel hurtowy i detaliczny...* zgłosili w 2007 r. najwięcej, bo 501 ofert – co czwarta oferta na gorlickim rynku pracy pochodziła od nich. Bezrobotni mogli skorzystać z 379 ofert z sektora *Przetwórstwo przemysłowe*. Niewiele mniej, bo 316, pochodziło od przedstawicieli firm działających w sektorze *Administracja publiczna...* 180 ofert dotyczyło zatrudnienia w budownictwie, 157 zaś – w branży nieruchomości.

Tabela 22. Oferty pracy zgłoszone przez pracodawców w 2007 roku dla poszczególnych sekcji PKD.

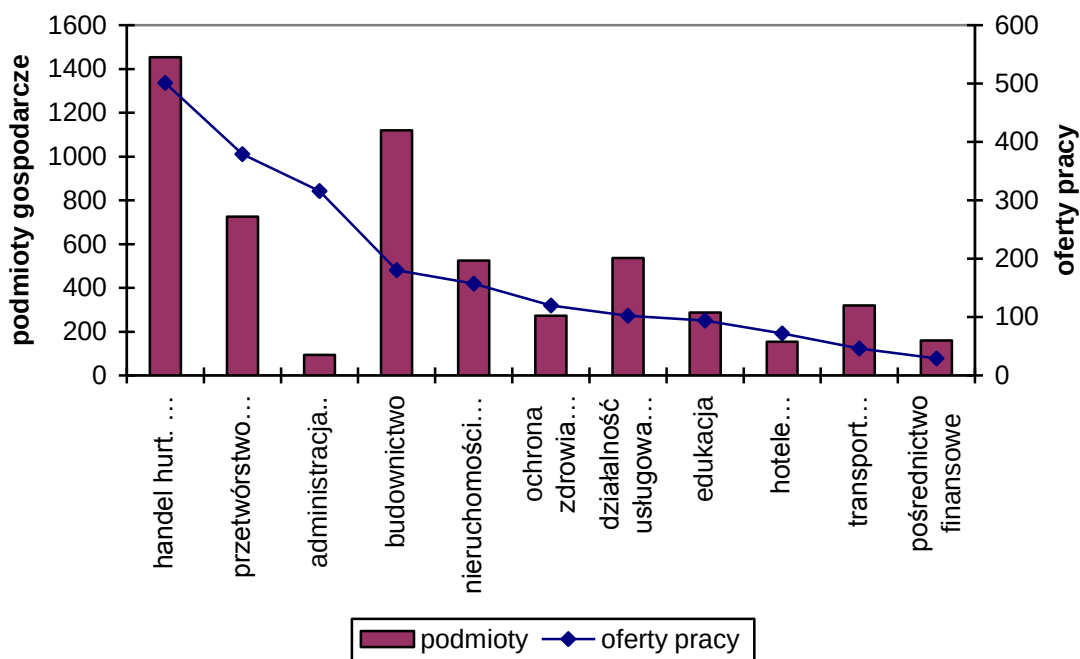
Sekcje PKD	Oferty pracy zgłoszone w 2007 roku	Udział
Handel hurt. i detal.; naprawa pojazd. samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	501	24,9%
Przetwórstwo przemysłowe	379	18,8%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	316	15,7%
Budownictwo	180	8,9%
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	157	7,8%
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	120	6,0%
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	102	5,1%
Edukacja	94	4,7%
Hotele i restauracje	72	3,6%
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	46	2,3%
Pośrednictwo finansowe	29	1,4%
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	12	0,6%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	4	0,2%
Razem	2012	100,0%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

Najwięcej ofert zgłosili przedstawiciele najliczniej reprezentowanej sekcji PKD, tj. *Handlu...* Co ciekawe, branża budowlana, z której na terenie powiatu gorlickiego działa 1 119 podmiotów gospodarczych, zgłosiła 180 ofert. Równie ciekawym przypadkiem jest sytuacja w administracji publicznej, gdzie 94 podmioty zamieściły 316 ofert pracy. Statystycznie, co druga firma trudniącą się hotelarstwem i gastronomią zgłosiła zapotrzebowanie na

zatrudnienie pracownika. Niemal taka proporcja dotyczy przetwórstwa przemysłowego, gdzie 726 firm poszukiwało 379 pracowników.

Oferty pracy z wybranych sekcji PKD w 2007 r.

II.7 EURES

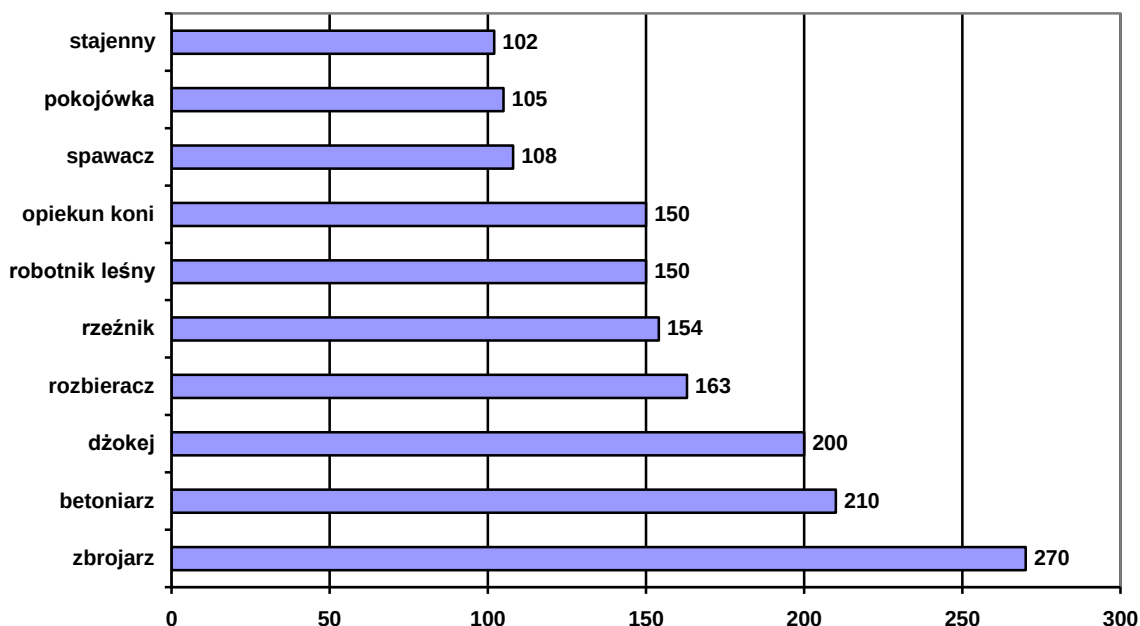
W 2007 roku w dyspozycji Urzędu znajdowało się 347 wielozawodowych ofert zatrudnienia za granicą w tym:

- 81 zgłoszeń zatrudnienia w ramach sieci EURES;
- 266 zgłoszeń zatrudnienia na kilkaset miejsc pracy – w ramach otwartego pośrednictwa pracy realizowanego przy współpracy z prywatnymi agencjami pracy z terenu całego kraju.

W 2007 r. spośród 417 nawiązanych kontaktów z osobami bezrobotnymi i poszukującymi pracy, tylko 5 osób ostatecznie zdecydowało się na przekazanie dokumentów aplikacyjnych do doradców EURES bądź bezpośrednio do pracodawcy zagranicznego. Dwie osoby z dobrą znajomością języka angielskiego uzyskało za pośrednictwem PUP zatrudnienie w Wielkiej Brytanii na stanowisku opiekun osób starszych i niepełnosprawnych.

Główną przyczyną niskiego zainteresowania ofertami pracy za granicą jest bariera językowa oraz wysokie wymagania dotyczące stażu pracy oraz wykształcenia. Ponadto stale zmieniająca się sytuacja na rynku pracy w Polsce powoduje, iż osoby zainteresowane zagraniczną ofertą pracy po przeanalizowaniu oferowanego wynagrodzenia, kosztów dojazdu i utrzymania się w miejscu pracy często rezygnują z aplikowania na zagraniczne stanowisko pracy. W analizowanym okresie obserwowano także zniechęcenie zainteresowanych kandydatów do pracy, gdy na rozmowę kwalifikacyjną z pracodawcą zagranicznym należało udać się do odległego miasta wojewódzkiego (Toruń, Gdańsk, Poznań, Warszawa).

Oferty pracy w ramach EURES

W 2005 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy znajdowały się 402 wielozawodowe oferty zatrudnienia za granicą, w 2006 r. liczba ta zwiększyła się do 523 ofert.

II.8 Poradnictwo zawodowe

Spośród analizowanych lat, tylko w roku 2006 nie udało się zrealizować założonego planu i udzielić usług z poradnictwa zawodowego zamierzonej liczbie osób. Najszybsze zmiany zaszły w zakresie porad udzielanych indywidualnie – w 2003 r. skorzystało z nich 271 bezrobotnych, w 2007 r. – już 830. Zwiększyła się także wyraźnie liczba grupowych spotkań informacyjnych – z 472 w 2003 r. do 724 w 2007 r. Spośród wszystkich usług poradnictwa zawodowego, oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach, zmniejszyła się jedynie ilość indywidualnych informacji zawodowych – z 984 w 2003 r. do 834 w 2007 r.

Tabela 23. Usługi poradnictwa zawodowego w powiecie gorlickim w latach 2003-2007.

Rodzaj usług poradnictwa zawodowego	2003		2004		2005		2006		2007	
	liczba osób	realizacja (%)	liczba osób	realizacja (%)	liczba osób	realizacja (%)	liczba osób	realizacja (%)	liczba osób	realizacja (%)
Poradnictwo indywidualne	271	90,3	627	165	553	110,6	413	59	830	105
Poradnictwo grupowe	214	53,5	513	138,6	290	96,6	306	98,7	353	118
Indywidualna informacja zawodowa	984	218,6	1 489	186,1	1 181	118,1	1123	102,1	834	70
Grupowe spotkania informacyjne	472	94,4	244	221,8	245	163,3	398	199	724	181
Ogółem	1 941	117,6	2 873	173,0	2 269	116,3	2 240	96,9	2 741	102,0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

II.9 Pomoc bezrobotnym i poszukującym pracy w aktywnym poszukiwaniu pracy i podejmowaniu zatrudnienia

W latach 2005 - 2007 r. zorganizowano 28 edycji szkoleniowych pn. „Umiejętność aktywnego poszukiwania pracy”, w których uczestniczyło 305 osób. Zorganizowano również 78 spotkań w formie zajęć aktywizacyjnych pn.: „Wróć na rynek pracy” oraz „Poznaj samego siebie i aktywnie szukaj pracy”, w których uczestniczyło łącznie 965 osób. Zajęcia te prowadzone były przez lidera Klubu Pracy oraz przez doradców zawodowych.

Tabela 24. Działalność w zakresie nauki aktywnego poszukiwania pracy w powiecie gorlickim w latach 2005-2007.

	2005	2006	2007
edycje szkoleniowe „Umiejętność aktywnego poszukiwania pracy”	8	9	11
uczestnicy szkoleń	82	90	133
zajęcia aktywizacyjne	6	11	61
uczestnicy zajęć aktywizacyjnych	18	38	909

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

Wyraźnie widać, iż ten rodzaj pomocy jest szczególnie interesujący dla bezrobotnych mieszkańców powiatu. Rokrocznie zwiększa się liczba uczestników szkoleń „Umiejętności aktywnego poszukiwania pracy”, rokrocznie Powiatowy Urząd Pracy zwiększa liczbę zajęć aktywizacyjnych, reagując tym samym na potrzeby klientów.

„Klub Pracy” funkcjonuje w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorlicach od 2005 r. Szkolenia w Klubie Pracy mają na celu nabycie umiejętności poszukiwania i uzyskiwania zatrudnienia przez osoby, które nie posiadają doświadczenia w analizie rynku pracy pod względem możliwości zatrudnienia, utraciły motywację do poszukiwania pracy lub powracają na rynek pracy po długim okresie braku aktywności zawodowej.

Zajęcia w Klubie Pracy uczą nie tylko technik poszukiwania pracy, ale także nastawione są na zmianę sposobu myślenia uczestników o własnej sytuacji życiowej i zawodowej oraz wzbudzenie w nich motywacji do podjęcia działań prowadzących do poprawy tej sytuacji. Działania te mogą polegać na zdobyciu nowego zawodu, podjęciu dalszej nauki, podnoszeniu swoich kwalifikacji czy intensywnym poszukiwaniu pracy. Podstawową kwestią jest przyjęcie przez uczestnika zajęć w Klubie Pracy odpowiedzialności za własny

rozwój zawodowy, czyli zmiana postawy bierniej na czynną. Te działania w Klubie Pracy mają na celu pomoc uczestnikom w efektywnym poszukiwaniu pracy oraz wyposażeniu ich w umiejętność radzenia sobie na rynku pracy.

W Klubie Pracy istnieje możliwość korzystania z „Info-kiosku”, pozwalającego na znalezienie w Internecie informacji odnośnie:

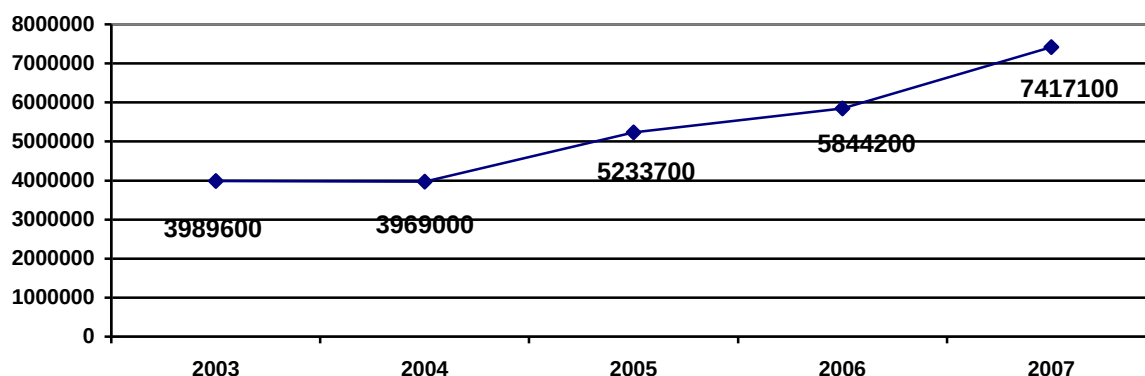
- a) aktualnych ofert pracy;
- b) europejskiego rynku zatrudnienia;
- c) aktualności Ochotniczych Hufców Pracy;
- d) aktualności Ministerstwa Gospodarki i Pracy.

W 2006 r. Klub Pracy współpracował ze Stowarzyszeniem Autokreacja, pomagającym w realizacji szkoleń. W ramach wspomnianej kooperacji, w Januszowicach odbyło się szkolenie „Autokreacja”, w którym uczestniczyły osoby bezrobotne z pięciu Powiatowych Urzędów Pracy (Gorlice, Wadowice, Sucha Beskidzka, Lesko i Lanckorona).

II.10 Pozyskane przez Powiatowy Urząd Pracy środki zewnętrzne

Wzrost pieniędzy przeznaczanych na walkę z bezrobociem w powiecie gorlickim jest niezaprzeczalny – w 2003 r. działania podjęte przez Powiatowy Urząd Pracy kosztowały 3 989 600 zł – do 2007 r. wartość środków finansowych zwiększyła się o 3 427 500 zł, osiągając poziom 7 417 100 zł.

**Środki finansowe na walkę z bezrobociem w powiecie gorlickim
w latach 2003-2007 (zł)**

W 2007 r. najwięcej środków przeznaczono na finansowanie staży (21,7% dostępnego budżetu) oraz na jednorazowe środki służące podjęciu działalności gospodarczej (21,4%). 20,7% finansów pochłonęła refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy. Najskromniejszy udział w wydatkach budżetowych Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach miały: prace społecznie użyteczne (1%), refundacja składek ZUS (0,2%) oraz składki KRUS i umorzenia (po 0,04%). Procentowy udział poszczególnych programów w 2007 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Procentowa struktura wydatków Powiatowego Urzędu Pracy na poszczególne programy – 2007 r.

Zadanie	% udziału w strukturze
Szkolenia	4,86
Finansowanie kosztów przejazdu lub zakwaterowania	1,83
Refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego	20,72
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	21,49
Prace interwencyjne	6,57
Stáže	21,78
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	10,28
Roboty publiczne	11,12
Prace społecznie użyteczne	1,05
Składki KRUS	0,04
Refundacja składek ZUS (art. 17 ustawy o zatrudnieniu socjalnym)	0,21
Umorzenia	0,04
OGÓŁEM	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

Najwięcej pieniędzy w 2007 r. pochłonęły staże, ale i one były tym programem w powiecie gorlickim, który objął największą ilość osób bezrobotnych – 496. Niewiele mniej, bo 429 osób, skorzystało z finansowania kosztów przejazdu i zakwaterowania – środki przeznaczone na ten instrument stanowiły 1,8% ogółu wydatków. Na trzecim miejscu pod względem liczby osób objętych działaniem znalazło się przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, które skierowane było do 218 bezrobotnych, a poświęcona była na nią co dziesiąta złotówka z całego budżetu.

Tabela 26. Instrumenty pracy w powiecie gorlickim w 2007 r.

Nazwa instrumentu rynku pracy	liczba osób objętych działaniem	Kwota wydatków
Finansowanie kosztów przejazdu i zakwaterowania	429	127 872
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego	151	1 536 712
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	137	1 594 000
Prace interwencyjne	151	451 384
Stáže	496	1 609 717
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	218	755 590
Roboty publiczne	143	821 955
Prace społecznie użyteczne	100	76 414

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

II.11 Realizacja projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego

Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach kontynuował w 2007 roku realizację dwóch projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego - *Debiut* oraz *Ponowny Start*. Projekt *Debiut* został opracowany w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004 – 2006, Działanie 1.2 „Perspektywy dla młodzieży”, schemat A „Wspieranie młodzieży na rynku pracy”. Był on współfinansowany w 72,5% przez Europejski Fundusz Społeczny.

Celem ogólnym projektu, trwającego od 15 II 2006 r. do 31 XII 2007 r., było zwiększenie szans na uzyskanie zatrudnienia wśród bezrobotnej młodzieży z powiatu gorlickiego. Cele operacyjne zostały sformułowane następująco:

- a) zdobycie praktycznych umiejętności w poruszaniu się po rynku pracy;
- b) zdobycie pierwszego doświadczenia zawodowego;
- c) podniesienie kwalifikacji zawodowych;
- d) wspieranie samozatrudnienia wśród bezrobotnej młodzieży.

Projekt skierowany był do:

- a) osób poniżej 25. roku życia, zarejestrowanych jako bezrobotni przez okres do 24 miesięcy, nie posiadających żadnego doświadczenia zawodowego lub zainteresowanych podniesieniem kwalifikacji zawodowych;
- b) osób poniżej 25 roku życia, bezrobotnych przez okres do 24 miesięcy, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą.

Z projektu skorzystało 385 mieszkańców powiatu gorlickiego. Działania projektowe kosztowały 1 601 079,81 zł, w tym kwota dofinansowania 1 161 903,62 zł.

Do najważniejszych rezultatów projektów należało osiągnięcie poniższych wskaźników:

- a) 385 osób objęto pomocą w poszukiwaniu pracy, w tym każdą osobę objęto poradnictwem zawodowym, zaś z pośrednictwa pracy skorzystało 367 osób;
- b) 15 osób ukończyło szkolenie pn. „Grafika komputerowa”;
- c) 15 osób ukończyło szkolenie pn. „Nowoczesne techniki obsługi klienta w zawodzie kelner – barman z językiem angielskim”;
- d) 5 osób ukończyło szkolenie pn. „ABC przedsiębiorcy”;
- e) 8 osobom przyznano jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej;
- f) 339 osób, w tym 265 kobiet zostało skierowanych do odbycia stażu.

Projekt *Ponowny Start* został przygotowany w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004 – 2006, Działanie 1.3 „Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia”, schemat A „Wspieranie osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych”. Był on współfinansowany w 73,7% z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem projektu było zwiększenie szans na uzyskanie zatrudnienia wśród osób bezrobotnych powyżej 25 roku życia z powiatu gorlickiego. Cele operacyjne projektu wyglądały następująco:

- a) podniesienie umiejętności poruszania się po rynku pracy;
- b) dostosowanie kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy poprzez nabycie tych kwalifikacji lub ich zmianę;
- c) zwiększenie liczby osób podejmujących działalność gospodarczą.

Beneficjentami projektu zostało 313 osób powyżej 25. roku życia, zamieszkujących powiat gorlicki i nie mogących znaleźć pracy przez okres do 24 miesięcy. Uczestnikami projektu mogły stać się osoby zainteresowane zdobyciem nowych kwalifikacji bądź umiejętności zawodowych oraz zamierzające podjąć działalność gospodarczą. Działania „Ponownego startu” trwały od 15 II 2006 r. do 31 XII 2007 r. i obejmowały m.in.:

- a) zaoferowanie usług pośrednictwa pracy dla 247 beneficjentów projektu;
- b) umożliwienie podniesienia lub zmiany kwalifikacji poprzez zorganizowanie szkoleń dla 77 osób – uczestników projektu;
- c) umożliwienie zdobycia nowych kwalifikacji lub umiejętności zawodowych poprzez zorganizowanie 201 miejsc odbycia przygotowania zawodowego w miejscu pracy;
- d) wspieranie samozatrudnienia poprzez udzielanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla 58 osób.

Koszt projektu zamknął się sumą 1 560 780,06 zł (w tym kwota dofinansowania 1 150 919,22 zł).

Do zakończenia realizacji projektu osiągnięto następujące rezultaty:

- a) 313 osób objęto pomocą w poszukiwaniu pracy, w tym każdą osobę objęto poradnictwem zawodowym, z usług pośrednictwa pracy skorzystało 247 osób;
- b) 15 osób ukończyło szkolenie pn. „Opiekunka osób starszych i dzieci z podstawami języka angielskiego”;
- c) 15 osób ukończyło szkolenie pn. „Pracownik działu sprzedaży z obsługą komputerowych programów fakturujących i kas fiskalnych”;
- d) 47 osób ukończyło szkolenie pn. „ABC przedsiębiorcy”;
- e) 58 osobom przyznano jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej;
- f) 201 osób, w tym 167 kobiet zostało skierowanych do odbycia przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

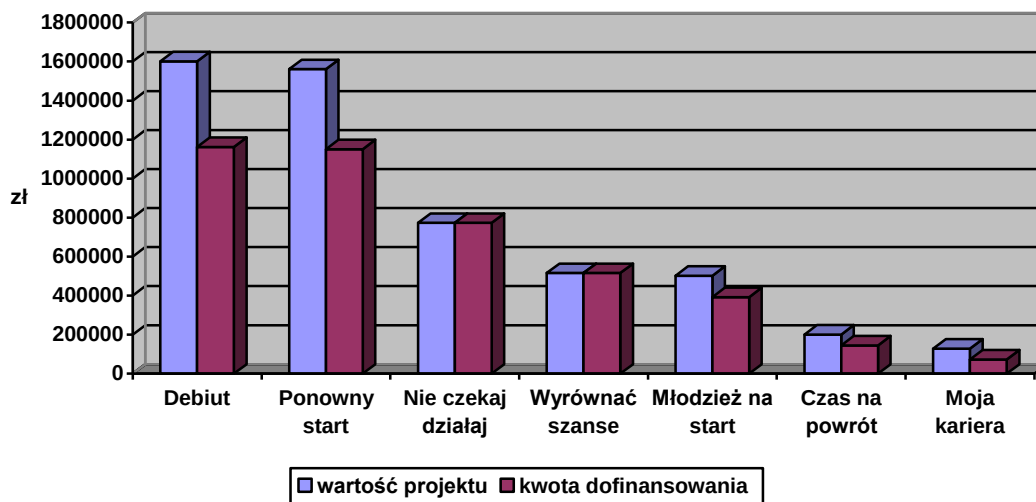
Ponadto, w latach 2005-2007 Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach zrealizował jeszcze pięć innych projektów, skierowanych do swych klientów. Cztery z nich finansowane były w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, jeden zaś - *Moja kariera* (program wspierający rozwój zawodowy młodzieży) – w ramach PHARE 2002. Wspomniane projekty kosztowały łącznie 2 120 346,96 zł.

Tabela 27. Projekty realizowane przez PUP Gorlice w latach 2005-2007.

Nazwa projektu	Wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło finansowania/ działanie
Nie czekaj-działaj	773 245,00 zł	773 245,00 zł	EFS Dz.1.2 SPO RZL
Wyrównać szanse	516 000,00 zł	516 000,00 zł	EFS Dz.1.3 SPO RZL
Młodzież na start	501 813,35 zł	392 950,04 zł	EFS Dz.1.2 SPO RZL
Czas na powrót	200 385,00 zł	144 735,75 zł	EFS Dz.1.3 SPO RZL
Debiut	1 601 079,81 zł	1 161 903,62 zł	EFS Dz.1.2 SPO RZL
Ponowny start	1 560 780,06 zł	1 150 919,22 zł	EFS Dz.1.3 SPO RZL
Moja kariera program wspierający rozwój zawodowy młodzieży	128 903,61 zł	72 543,61 zł	PHARE 2002 „Promocja wzrostu zatrudnienia wśród młodzieży”
Razem:	5 282 206,83	4 212 297,24	x

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

Programy realizowane przez PUP w Gorlicach w latach 2005-2007

II.12 Zadania realizowane w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

W 2005 r. ze szkoleń dla osób niepełnosprawnych, finansowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach skorzystało 7 osób – na ten cel wydano 15 337 zł, tj. 80,7% przyznanego nań limitu. W tym roku nie zrealizowano szkoleń grupowych finansowanych ze środków PFRON.

Rok później z takiej formy pomocy skorzystało 12 osób, z czego:

- 4 osoby poszukujące pracy, a nie pozostające w zatrudnieniu, wobec których lekarz-orzecznik ZUS orzekł celowość przekwalifikowania zawodowego, przyznając rentę szkoleniową;
- 8 osób niepełnosprawnych, poszukujących pracy, które przeszkolono w ramach szkolenia grupowego.

Podjęte działania kosztowały 18 133,40 zł (95,4%) z 19.000 zł przyznanego limitu.

W 2007 r. ze szkoleń skorzystało łącznie dwadzieścia osób, tj.:

- 4 osoby poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu, wobec których lekarz-orzecznik ZUS orzekł celowość przekwalifikowania zawodowego;
- 1 osoba poszukująca pracy i nie pozostająca w zatrudnieniu, posiadająca uprawdopodobnienie zatrudnienia (szkolenie odbyło się na indywidualny wniosek);
- 15 osób poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu – uczestniczyli oni w szkoleniu grupowym „Komputer i kasa fiskalna w handlu hurtowym i detalicznym”.

Działania te kosztowały bo 36 958 zł, czyli znacznie więcej niż w latach 2005-2006.

Tabela 28. Finansowane przez PFRON szkolenia dla niepełnosprawnych, realizowane przez PUP w Gorlicach w latach 2005-2007.

	2005	2006	2007
osoby przeszkolone	7	12	20
w tym szkolenia grupowe	0	8	15
koszt działań (zł)	15 337	18 133,40	36 958

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

Widać zatem, że liczba osób niepełnosprawnych uczestnicząca w szkoleniach w powiecie gorlickim od 2005 r. systematycznie rosła. W 2005 r. przeszkolonych zostało 7 osób, rok później liczba ta zwiększyła się do 12, by w 2007 r. osiągnąć poziom 20 uczestników szkoleń. Jednocześnie, w 2007 r. koszt przeszkolenia 20 niepełnosprawnych osób wyniósł o 21 261 zł więcej niż w 2005 r. – zatem w 2005 r. przeszkolenie jednego niepełnosprawnego kosztowało 2 191 zł, cztery lata później 1 829,9 zł.

Inne zadania realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach, które były finansowane przez PFRON, to:

- a) pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej – w 2006 r. PUP udzielił dwóm bezrobotnym osobom niepełnosprawnych pożyczki w wysokości 50 000 zł (100% limitu) z funduszy PFRON – pieniądze zostały wykorzystane na rozpoczęcie działalności gospodarczej w branży usługowej (usługi fotograficzne i gastronomiczne);
- b) staże i przygotowania zawodowe w miejscu pracy – w 2007 r. urzędnicy PUP przyczynili się do aktywizacji 10 osób niepełnosprawnych (9 osób przygotowaniem zawodowym oraz 1 osobę stażem) – wykorzystano 35 311 zł;
- c) środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej – w 2007 r. dwie osoby niepełnosprawne otrzymały środki (54 400 zł) na rozpoczęcie działalności gospodarczej w zakresie usług artystycznych i budowlanych;
- d) dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego – w 2007 r. jedna osoba niepełnosprawna prowadząca działalność gospodarczą otrzymała dofinansowanie w wysokości 2 662 zł do oprocentowania kredytu bankowego, zaciągniętego na kontynuowanie działalności.

III. ANALIZA SWOT OBSZARU POLITYKI ZATRUDNIENIA W POWIECIE GORLICKIM

WYNIKI OPRACOWANE NA PODSTAWIE PRACY INDYWIDUALNEJ I GRUPOWEJ
UCZESTNIKÓW WARSZTATU STRATEGICZNEGO W RAMACH BUDOWANIA
PROGRAMU PROMOCJI ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY
POWIATU GORLICKIEGO
NA LATA 2009-2015

SWOT (Siły, Słabości, Szanse, Zagrożenia):

SIŁY (STRENGTHS) – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć pozytywny wpływ na rozwój obszaru polityki zatrudnienia, wyróżniające obszar polityki zatrudnienia powiatu gorlickiego w sposób korzystny w otoczeniu, tworzące podstawy dla rozwoju.

SŁABOŚCI (WEAKNESSES) – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć negatywny wpływ na rozwój obszaru polityki zatrudnienia, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń, braki w potencjałach, obniżające pozycję obszaru polityki zatrudnienia powiatu gorlickiego zarówno w oczach mieszkańców jak i podmiotów zewnętrznych.

SZANSE (OPPORTUNITIES) – czynniki w otoczeniu sprzyjające lub mogące sprzyjać rozwojowi obszaru polityki zatrudnienia w powiecie gorlickim, umożliwiające eliminowanie słabości, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju.

ZAGROŻENIA (THREATS) – czynniki w otoczeniu utrudniające lub mogące utrudniać rozwój obszaru polityki zatrudnienia w powiecie gorlickim, stanowiące bariery w przełamywaniu dzisiejszych trudności i blokujące możliwości podejmowania działań w różnych, istotnych z punktu widzenia rozwoju obszaru polityki zatrudnienia dziedzinach.

SILNE I SŁABE STRONY POLITYKI ZATRUDNIENIA W POWIECIE GORLICKIM

Silne strony	Słabe strony
ZASOBY LUDZKIE: 1. Pracowitość mieszkańców, rozwinięte cechy przedsiębiorcze wśród społeczności lokalnej; 2. Aktywność społeczna, poszanowanie i kultywowanie tradycji lokalnych; 3. Wysoki poziom wykształcenia wśród młodej części społeczeństwa, gotowość do dalszego kształcenia; 4. Stosunkowo niskie koszty pracy na terenie powiatu w porównaniu do innych obszarów województwa i kraju; 5. Wysokie kwalifikacje kadr zajmujących się rynkiem pracy na terenie powiatu; 6. Dążenie do uzyskania wykształcenia przez ludzi młodych; 7. Wzrastający poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych; ZASOBY GOSPODARCZE: 1. Dostępność potencjalnych terenów inwestycyjnych w otoczeniu Specjalnej Strefy Ekonomicznej; 2. Doskonałe walory turystyczne powiatu – ukształtowanie terenu i krajobraz, zasoby przyrodnicze, zabytki i miejsca historyczne, tradycje i obrzędy, bliskość granicy państwa, stopniowo rozbudowywana infrastruktura turystyczna, itp.;	ZASOBY LUDZKIE: 1. Niezadowalający wskaźnik przedsiębiorczości mierzony w liczbie podmiotów gospodarczych na 1000 ludności w porównaniu z innymi powiatami regionu; 2. Niski poziom wykształcenia i kwalifikacji poszukiwanych na rynku pracy wśród starszej części społeczeństwa; 3. Pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego wśród osób bezrobotnych; 4. Niewystarczająca liczba pośredników i doradców zawodowych w stosunku do potrzeb lokalnego rynku pracy; 5. Roszczeniowe postawy części klientów służb zatrudniania, brak motywacji do zmiany swojej sytuacji – możliwość zarobkowania zagranicą; 6. Nieliczne miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych. 7. Powiększające się rozwarstwienie społeczne w skali powiatu. ZASOBY GOSPODARCZE: 1. Wysoka stopa bezrobocia w porównaniu do innych powiatów regionu; 2. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna na przeważającym obszarze powiatu – potrzeby w zakresie rozwoju dróg, kanalizacji, nowoczesnych technologii komunikacyjnych, itp.; 3. Niewielki kapitał lokalny – niska siła nabywcza lokalnej gospodarki, trudności w dostępie do kapitału;

3. Rozwój przedsiębiorczości – zwiększająca się liczba podmiotów gospodarczych, rosnący sektor usług; 4. Wysoka różnorodność branż gospodarczych reprezentowanych przez mikro i małe przedsiębiorstwa; 5. Dobry (stałe poprawiający się) stopień informatyzacji na obszarze powiatu; 6. Systematyczny spadek stopy bezrobocia na terenie powiatu;	4. Mało korzystne położenie terytorialne powiatu z punktu widzenia dynamiki rozwoju gospodarczego (korzyści jedynie dla branży turystycznej) – oddalenie od stolicy regionu, oddalenie od głównych szlaków tranzytowych regionu, oddalenie od głównych rynków zbytu, oddalenie od portów lotniczych; 5. Niewystarczająca liczba instytucji otoczenia biznesu stymulujących rozwój przedsiębiorczości; 6. Zbyt mała liczba podmiotów gospodarczych, w tym mała liczba inwestorów zewnętrznych; 7. Przewaga podmiotów działających jako mikroprzedsiębiorstwa – niewielka siła oddziaływania gospodarczego; 8. Niski poziom wynagrodzeń; 9. Niski wskaźnik zatrudnienia;
ZASOBY ORGANIZACYJNE (ADMINISTRACYJNE): 1. Dobra sieć szkół zawodowych; 2. Dobry poziom kształcenia zawodowego osób bezrobotnych; 3. Umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych na zadania z zakresu aktywizacji rynku pracy; 4. Skuteczna realizacja programów rynku pracy;	ZASOBY ORGANIZACYJNE (ADMINISTRACYJNE): 1. Niedostatecznie rozwinięty sektor organizacji pozarządowych działających w obszarze rynku pracy – mała liczba partnerów projektowych dla służb zatrudnienia; 2. Niewystarczająca współpraca różnych instytucji lokalnych na rzecz aktywizacji lokalnego rynku pracy; 3. Niewystarczająca płynność w przepływie informacji pomiędzy pracodawcami a instytucjami kształtującymi lokalny rynek pracy; 4. Mała liczba ośrodków kształcenia zawodowego i warsztatów kształcących praktyczne umiejętności zawodowe; 5. Trudności w zakresie dopasowania profili kształcenia do potrzeb rynku pracy –

	szybko zmieniająca się sytuacja na lokalnym rynku pracy; 6. Brak nacisku na wczesne planowanie kariery zawodowej osób młodych; 7. Niewystarczająca promocja walorów gospodarczych powiatu; 8. Brak Klubu Integracji Społecznej na terenie powiatu;
--	--

OTOCZENIE – SZANSE I ZAGROŻENIA

Szanse, okazje	Zagrożenia, trudności
1. Możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych na projekty związane z aktywizacją rynku pracy – środki strukturalne Unii Europejskiej, środki państwowe; 2. Zainteresowanie inwestorów zewnętrznym przenoszeniem zakładów produkcyjnych na obszary o niższych kosztach pracy; 3. Plany uproszczenia procedur zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej; 4. Uelastycznienie przepisów prawnych – Kodeks Pracy; 5. Możliwość budowania partnerstw z wyspecjalizowanymi instytucjami aktywizacji rynku pracy; 6. Stopniowe zmiany postaw społecznych – np. zwiększenie mobilności; 7. Rosnąca świadomość potrzeby kształcenia przez całe życie i podnoszenia kwalifikacji, nacisk na aktywność zawodową. 8. Zwiększająca się dostępność do nowoczesnych rozwiązań technologicznych w różnych sferach życia i prowadzenia działalności gospodarczej – np. e-biznes; 9. Możliwości globalnej promocji za pomocą nowych technologii; 10. Możliwości podejmowania współpracy transgranicznej; 11. Rozwój nowych form aktywizacji – np. instrumenty ekonomii społecznej; 12. Organizacja Euro 2012;	1. Niestabilność prawa – niespójność przepisów, trudność w interpretacji przepisów prawnych, częste zmiany prawa, oderwanie prawa od „życia”; 2. Niekorzystne tendencje demograficzne – migracje zarobkowe, nasilający się niż demograficzny, starzenie się społeczeństwa; 3. Utrudnienia dla prowadzących działalność gospodarczą – wysokie koszty pracy, niewielkie ulgi dla tworzących miejsca pracy, niewłaściwa polityka finansowa państwa (fiskalizm); 4. Wzrastające zjawisko bezrobocia wśród kobiet; 5. Duża skala „szarej strefy” w zatrudnieniu; 6. Niewysoka atrakcyjność i konkurencyjność rynku pracy w kraju; 7. Niezadowalający potencjał gospodarczy regionu; 8. Brak / niewystarczające instrumenty wsparcia gospodarki społecznej; 9. Częste zmiany sytuacji politycznej w kraju – nowe propozycje rozwiązań systemowych; 10. Skomplikowane i długie procedury pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych; 11. Brak przepisów w zakresie samorządu gospodarczego;

13. Wzrost poziomu bezpieczeństwa;	
14. Wzrost świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska;	

IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU PROMOCJI ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY POWIATU GORLICKIEGO NA LATA 2009-2015

Przedstawiony poniżej plan operacyjny (cele strategiczne i zadania) jest wynikiem wspólnych prac członków Konwentu Strategicznego ds. Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego – pracowników merytorycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach, przedstawicieli organizacji zajmujących się problematyką gospodarczą, reprezentantów ośrodków pomocy społecznej oraz konsultantów FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji z Krakowa. Głównym celem prac nad „Programem Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015” była analiza potrzeb w zakresie aktywizacji rynku pracy, korelacja ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gorlickiego (Program stanowi jej integralną część) oraz realizacja wytycznych zawartych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r.

„Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015” koncentruje się na zadaniach widzianych z perspektywy podstawowych beneficjentów Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach. Ich identyfikacja nastąpiła poprzez analizy statystyczne i strategiczne. Systematyczny spadek stopy bezrobocia, obserwowany w ostatnim okresie, jest tendencją ogólnopolską. Czynnikiem stymulującym obniżanie stopy bezrobocia są m.in.: oddziaływanie stosowanych od wielu lat narzędzi aktywizujących osoby bezrobotne przez służby zatrudnienia, realizacja projektów finansowanych ze środków unijnych oraz emigracja zarobkowa do krajów Unii Europejskiej. W obliczu tych czynników, znaczącej zmianie uległa sytuacja na rynku pracy. W pierwszej połowie bieżącej dekady stosowano narzędzia służące przede wszystkim obniżaniu wysokiej stopy bezrobocia. Obecnie działania te muszą koncentrować się na innych priorytetach, uwzględniających sytuację społeczno-gospodarczą: aktywizowanie osób narażonych na wykluczenie społeczne (np. długotrwale bezrobotni, niepełnosprawni), stwarzanie szans rozwoju zawodowego osobom młodym (ograniczając w ten sposób motyw do zagranicznych wyjazdów zarobkowych), wspieranie kobiet na rynku pracy, czy też promowanie procesu samozatrudnienia.

Dynamiczna sytuacja na zmieniającym się rynku pracy wymaga od Programu elastyczności na etapie wdrażania. Oznacza to, że cele i zadania powinny być stale monitorowane i dostosowywane do potrzeb.

Program opiera się na czterech celach strategicznych (długofalowych):

- I. POPRAWA ZATRUDNIALNOŚCI POPRZECZ ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH I UCZENIE PRZECZ CAŁE ŻYCIE;**
- II. WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI;**
- III. ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ I ZATRUDNIENIA OSÓB BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY;**
- IV. PODWYŻSZANIE JAKOŚCI USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ RYNKU PRACY.**

Poniżej zamieszczono plan operacyjny „Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015”.

CEL I

POPRAWA ZATRUDNIALNOŚCI POPRZECZ ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH I UCZENIE PRZECZ CAŁE ŻYCIE

UZASADNIENIE

Działania służące podniesieniu poziomu wykształcenia społeczeństwa, w szczególności zwiększenia udziału osób dorosłych w kształceniu ustawicznym, doskonaleniu kwalifikacji pracowników i osób bezrobotnych, stanowią kluczowe zadania na lokalnych rynkach pracy. Obejmują one zadania polegające na szkoleniu pracowników przedsiębiorstw, osób zatrudnionych w rolnictwie i innych sektorach gospodarki, jak i osób bezrobotnych, którymi zajmują się służby zatrudnienia.

Równie istotne jest podjęcie zadań systemowych, o szerokim zakresie (dzięki realizacji w ramach programów współfinansowanych z funduszy strukturalnych UE), prowadzących do modernizacji kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz popularyzacji idei uczenia się przez całe życie. Kontynuacji wymagają takie rozwiązania systemowe w sferze edukacji, jak aktualizacja i poprawa standardów kwalifikacji zawodowych, synchronizacja treści i programów kształcenia i doskonalenia zawodowego z potrzebami rynku pracy.

Motywacją dla zdobycia lub podwyższenia kwalifikacji zawodowych niewątpliwie jest poprawa własnego statusu w miejscu pracy lub szerzej - na rynku pracy. Ukończenie szkolenia przez pracownika winno skutkować poprawą jego pozycji w przedsiębiorstwie. Z kolei, osobie bezrobotnej po przeszkoleniu urząd pracy winien niezwłocznie przedstawić odpowiednią ofertę pracy. Spełnienie takich zasad możliwe jest pod warunkiem doboru kierunków i rodzajów szkolenia odpowiadających potrzebom pracodawców na lokalnych rynkach pracy.

Generalnie zwiększenie udziału dorosłych w kształceniu i szkoleniu ustawicznym zagrożone będzie niepowodzeniem bez racjonalnego zaangażowania się pracodawców w doskonalenie zawodowe pracowników.

ZADANIA:

- I.1. Zwiększenie dostępności do usług poradnictwa zawodowego, pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy oraz pośrednictwa pracy dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Organizacje działające w obszarze rynku pracy	Zadanie ciągle	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki, budżet powiatu

I.2. Zapewnienie dostępu do usługi poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy dla młodzieży.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Starostwo Powiatowe w Gorlicach – Wydział Edukacji, Kultury, Turystyki i Sportu Ochotniczy Hufiec Pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach, przedsiębiorcy z terenu powiatu, organizacje działające w obszarze rynku pracy	Zadanie ciągłe	Budżet powiatu, Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki

I.3. Umożliwienie korzystania z usług poradnictwa zawodowego przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Ośrodki Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Zadanie ciągłe	Budżety jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu, PO Kapitał Ludzki

I.4. Organizacja szkoleń odpowiadających potrzebom lokalnego rynku pracy dla osób bezrobotnych i poszukujących zatrudnienia.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Instytucje szkoleniowe, organizacje działające w obszarze rynku pracy	Zadanie ciągłe	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

I.5. Organizacja szkoleń zawodowych dla młodzieży.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Ochotniczy Hufiec Pracy	Starostwo Powiatowe w Gorlicach - Wydział Edukacji, Kultury, Turystyki i Sportu, placówki oświatowe z terenu powiatu, Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach, organizacje działające w obszarze rynku pracy	Zadanie ciągłe	PO Kapitał Ludzki,
Gorlicki Ośrodek Wsparcia Przedsiębiorczości	Szkoły zawodowe	2008-2010	PO Kapitał Ludzki, budżet powiatu

I.6. Finansowanie stypendiów dla uczniów i studentów o utrudnionym starcie edukacyjnym.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach Starostwo Powiatowe w Gorlicach - Wydział Edukacji, Kultury, Turystyki i Sportu	Placówki oświatowe z terenu powiatu, organizacje działające w obszarze rynku pracy	Zadanie ciągłe	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki, MRPO 2007-2013

I.7. Realizowanie innych form wspierających kształcenie ustawiczne osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Starostwo Powiatowe w Gorlicach - Wydział Edukacji, Kultury, Turystyki i Sportu, pracodawcy, organizacje działające w obszarze rynku pracy	Zadanie ciągłe	Fundusz Pracy, budżet powiatu, PO Kapitał Ludzki

I.8. Dostosowywanie profili kształcenia zawodowego do aktualnych potrzeb rynku pracy.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Starostwo Powiatowe w Gorlicach - Wydział Edukacji, Kultury, Turystyki i Sportu	Placówki oświatowe z terenu powiatu, Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach, Ochotniczy Hufiec Pracy, pracodawcy, organizacje działające w obszarze rynku pracy	Zadanie ciągle	Budżet powiatu

I.9. Wspierania rozwoju Centrum Kształcenia Ustawicznego.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Starostwo Powiatowe w Gorlicach - Wydział Edukacji, Kultury, Turystyki i Sportu	Organizacje działające w obszarze rynku pracy, instytucje szkoleniowe	Zadanie ciągle	Budżet powiatu, MRPO 2007-2013, PO Kapitał Ludzki
Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego	Powiat gorlicki	2010-2015	Budżet powiatu, Mechanizm polsko-szwajcarski

I.10. Wzbogacenie oferty szkoleniowej dla osób dorosłych w powiecie gorlickim.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Instytucje szkoleniowe	Organizacje działające w obszarze rynku pracy	Zadanie ciągle	Budżet instytucji szkoleniowych, PO Kapitał Ludzki

CEL II

WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

UZASADNIENIE

W dobie globalizacji i związanej z nią rosnącej konkurencyjności, rozwój przedsiębiorczości pozostaje warunkiem utrzymania wysokiego wzrostu gospodarczego oraz wzrostu zatrudnienia. Promowaniu przedsiębiorczości powinno towarzyszyć zwłaszcza wspieranie podejmowania działalności gospodarczej na własny rachunek (tzw. samozatrudnienie) i postrzeganie jej jako godnej uwagi alternatywy w stosunku do zatrudnienia najemnego w ramach umowy o pracę. Działania podejmowane w zakresie upowszechniania przedsiębiorczości i samozatrudnienia powinny przyczyniać się do budowania postaw prozatrudnieniowych, powstawania nowych miejsc pracy, a także podnoszenia poziomu aktywności zawodowej.

ZADANIA:

II.1. Organizacja szkoleń i doradztwa dotyczącego zakładania własnej działalności gospodarczej.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach Gorlicki Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości	Instytucje szkoleniowe, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką przedsiębiorczości	Zadanie ciągle	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki, MRPO 2007-2013

II.2. Wsparcie na rzecz samozatrudnienia poprzez przyznawanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanego z podjęciem działalności gospodarczej.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach Gorlicki Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości	Organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką przedsiębiorczości	Zadanie ciągle	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki

II.3. Udzielanie wsparcia finansowego dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą (preferencyjne pożyczki, poręczenia kredytowe).

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Gorlicki Ośrodek Wsparcia Przedsiębiorczości	Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa, Lokalna Grupa Działania „Beskid Gorlicki”	Zadanie ciągłe	MRPO 2007-2013, PROW 2007-2013 – Oś 4 Leader

II.4. Udzielanie wsparcia przedsiębiorcom przy tworzeniu nowych miejsc pracy.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Gorlicki Ośrodek Wsparcia Przedsiębiorczości, pracodawcy	Zadanie ciągłe	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki

II.5. Współpraca przy realizacji projektów promujących przedsiębiorczość na lokalnym rynku pracy.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Gorlicki Ośrodek Wsparcia Przedsiębiorczości	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	Zadanie ciągłe	PO Kapitał Ludzki, MRPO 2007-2013, PO Innowacyjna Gospodarka

II.6. Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia poprzez kampanie promocyjno-informacyjne.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Starostwo Powiatowe w Gorlicach	Gorlicki Ośrodek Wsparcia Przedsiębiorczości, Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach, samorząd gminny	Zadanie ciągłe	Budżet powiatu, PO Kapitał Ludzki, MRPO 2007-2013

CEL III

ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ I ZATRUDNIENIA OSÓB BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zalicza do osób będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy:

- bezrobotnych do 25 roku życia,
- bezrobotnych długotrwale lub kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- bezrobotnych powyżej 50 roku życia,
- bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
- bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia,
- bezrobotnych niepełnosprawnych.

Podane grupy osób nie wyczerpują w pełni grup bezrobotnych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, zwłaszcza z perspektywy lokalnych rynków pracy. Można np. oczekiwać na pojawienie się na rynku pracy osób powracających z migracji zarobkowych.

Dotychczasowe doświadczenia w aktywizacji zawodowej osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy wskazują na potrzebę opracowania i realizacji odpowiednich aktywnych programów rynku pracy, obejmujących zintegrowane działania i uwzględniających specyfikę wyodrębnionych grup bezrobotnych. Działania te powinny polegać na łączeniu i zastosowaniu różnych instrumentów rynku pracy, przy zapewnieniu udziału przy ich realizacji zainteresowanych partnerów i instytucji działających w tym obszarze. Celowe jest także uwzględnianie środków powstrzymujących zagrożenie bezrobociem, a nie należących do polityki rynku pracy, np. rozwój opieki nad małymi dziećmi, kształcenie praktyczne w szkolnictwie zawodowym.

W związku z możliwością współfinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego aktywizacji osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy można oczekiwać zintensyfikowania działań w tym zakresie. Celem tych działań powinna być zarówno integracja społeczna i zawodowa bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, jak i powrót do zatrudnienia osób biernych zawodowo.

Potrzeba objęcia aktywizacją zawodową osób biernych zawodowo w wieku produkcyjnym, obok osób bezrobotnych, wynika z uwarunkowań demograficznych

(systematyczny spadek liczby ludności, starzenie się ludności i zasobów pracy), niskiego wskaźnika zatrudnienia (w szczególności kobiet i osób starszych).

ZADANIA:

III.1. Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (młodzież, kobiety, osoby w wieku 45+, osoby niepełnosprawne) z zastosowaniem zasady indywidualizacji działań i kompleksowego wsparcia.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Inne instytucje działające w obszarze rynku pracy, organizacje pozarządowe	Zadanie ciągle	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

III.2. Wspieranie procesów integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Zadanie ciągle	Budżet jednostek realizujących zadanie, PO Kapitał Ludzki, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

III.3. Zwiększenie mobilności zawodowej i terytorialnej osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką rynku pracy	Zadanie ciągle	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki

III.4. Ułatwienie młodzieży startu zawodowego.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Ochotniczy Hufiec Pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach Organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką rynku pracy, instytucje szkoleniowe	Zadanie ciągłe	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki

CEL IV

PODWYŻSZANIE JAKOŚCI USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ RYNKU PRACY

UZASADNIENIE

Dostępność usług rynku pracy dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców zależy od potencjału instytucji rynku pracy i warunków prawno-organizacyjnych, w jakich działają. Aktualnie instytucje rynku pracy tworzone są przez publiczne służby zatrudnienia, ochotnicze hufce pracy, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe oraz instytucje dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego. Wiodąca rola w świadczeniu usług rynku pracy przypada publicznym służbom zatrudnienia.

Rola publicznych służb zatrudnienia w rozwijaniu lokalnych polityk rynku pracy poprzez gromadzenie i analizę istotnych informacji i trendów w zatrudnieniu wymaga zasadniczego wzmocnienia. Staranne monitorowanie zjawisk na rynku pracy oraz bliskie relacje robocze z pracodawcami mogą służyć antycypacji zmian na rynku pracy i umożliwiać podejmowanie działań prewencyjnych.

Dla realizacji podstawowego celu publicznych służb zatrudnienia – skuteczna i sprawna pomoc w znalezieniu odpowiedniej pracy przez poszukujących pracy oraz pomoc pracodawcom w znalezieniu pracowników, niezbędne jest doskonalenie metod pracy z osobą bezrobotną. Doskonalenie kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia ma znaczenie zasadnicze dla zapewnienia wysokiej jakości usług klientom. Warunkiem podstawowym wydaje się w tym kontekście zmiana struktury zatrudnienia według stanowisk w urzędach pracy, pozwalająca na zwiększenie liczby pracowników bezpośrednio wykonujących standardowe usługi rynku pracy. Dla sprostania oczekiwaniom klientów i osiągnięcia zakładanych rezultatów, publiczne służby zatrudnienia powinny rozwijać współpracę z innymi dostawcami usług na rynku pracy.

ZADANIA:

IV.1. Wzmocnienie i doskonalenie usług pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, aktywnego poszukiwania pracy z wykorzystaniem nowoczesnych metod i narzędzi.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach Ochotniczy Hufiec Pracy	Organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką rynku pracy,	Zadanie ciągle	Budżet powiatu, Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki

IV.2. Doskonalenie zawodowe pracowników w celu podnoszenia jakości świadczonych usług.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach Ochotniczy Hufiec Pracy	Organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką rynku pracy, Ośrodki Pomocy Społecznej	Zadanie ciągle	Budżet powiatu, Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki,

IV.3. Promocja usług, instrumentów i innych form wsparcia na rzecz rynku pracy.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Ośrodki Pomocy Społecznej, Ochotniczy Hufiec Pracy, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką rynku pracy	Zadanie ciągle	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki

IV.4. Zwiększenie efektywności działań podejmowanych na rzecz osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pozostałych osób powracających na rynek pracy.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach, Ośrodki Pomocy Społecznej, Ochotniczy Hufiec Pracy	Organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką rynku pracy	Zadanie ciągle	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki, budżet jednostek realizujących zadanie

IV.5. Rozszerzanie współpracy z partnerami i instytucjami rynku pracy.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Ochotniczy Hufiec Pracy, organizacje działające w obszarze rynku pracy, pracodawcy, inwestorzy	Zadanie ciągle	Budżet powiatu

IV.6. Monitorowanie rynku pracy i upowszechnianie zebranych informacji.

Instytucja realizująca	Partnerzy	Okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach	Organizacje i instytucje działające w obszarze rynku pracy	Zadanie ciągłe	Fundusz Pracy, PO Kapitał Ludzki Budżet powiatu

V. NAWIĄZANIE DO KIERUNKÓW POLITYKI RYNKU PRACY NA POZIOMIE EUROPEJSKIM, KRAJOWYM I REGIONALNYM

Polityka rynku pracy jest jednym z głównych obszarów działania polityki Unii Europejskiej. Jej rola została podkreślona w najważniejszym obecnie dokumencie – Strategii Lizbońskiej. Polityka rynku pracy jest tam traktowana jako narzędzie prowadzące do globalnego wzrostu gospodarczego i społecznego Unii Europejskiej, a w konsekwencji do zwiększenia jej konkurencyjności wobec innych gospodarek światowych. Zapisy dotyczące polityki rynku pracy znajdujące się w Strategii Lizbońskiej znajdują swoje odzwierciedlenie w dokumentach krajowych i regionalnych.

STRATEGIA LIZBOŃSKA

Dokument przyjęty przez kraje członkowskie Unii Europejskiej, wyznaczający strategiczny cel na pierwsze dziesięciolecie XXI wieku – stworzenie opartej na wiedzy, a zarazem najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki na świecie, zdolnej do systematycznego wzrostu gospodarczego, zapewniającej większą liczbę lepszych miejsc pracy w warunkach większej spójności społecznej.

Strategia Lizbońska koncentruje się na dwóch zasadniczych problemach:

- reformie instrumentów kreujących podaż na rynku pracy – poprawieniu konkurencyjności europejskiej siły roboczej (w kontekście rozwoju technologii informatycznych) oraz modernizacji systemu zabezpieczeń społecznych;
- reformie instrumentów kreujących popyt na rynku pracy – likwidacji barier administracyjnych, ułatwianiu tworzenia małych i średnich przedsiębiorstw, stworzeniu środowiska administracyjnego i prawnego sprzyjającego tworzeniu przedsiębiorstw i prowadzeniu działalności gospodarczej.

W tak określonych problemach wyróżniono podstawowe priorytety, w większości nawiązujące do zagadnień polityki rynku pracy:

1. Tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania i rozwoju firm innowacyjnych, szczególnie w grupie MŚP oraz stymulowanie przedsiębiorczości;
2. Rozwój aktywnej polityki zatrudnienia;
3. Poprawa jakości pracy;
4. Mobilność pracowników – otwarcie europejskich rynków pracy;
5. Inwestowanie w zasoby ludzkie;
6. Zabezpieczenia społeczne i promowanie integracji społecznej.

W ramach priorytetu drugiego i trzeciego szczególnymi rekomendacjami objęto takie dziedziny jak: poprawa zdolności do zatrudnienia, położenie większego nacisku na szkolenia ustawiczne, wzrost zatrudnienia w sektorze usług, wspieranie realizacji polityki równouprawnienia, m.in. poprzez tworzenie korzystnych warunków do łączenia pracy zawodowej z życiem rodzinnym.

EUROPEJSKA STRATEGIA ZATRUDNIENIA

Europejska Strategia Zatrudnienia odgrywa wiodącą rolę w realizacji celów Agendy Lizbońskiej, której celem jest uczynienie z Unii Europejskiej najbardziej konkurencyjnej ekonomicznie strefy gospodarczej. Strategia zatrudnienia ma zatem silny związek z zadaniami polityki gospodarczej.

Nowelizacja Europejskiej Strategii Zatrudnienia wskazała nowe główne cele w ramach polityki zatrudnienia UE:

1. pełne zatrudnienie
2. poprawa jakości i produktywności pracy
3. wzmocnienie spójności społecznej i integracji.

Przyjęto również 10 szczegółowych wytycznych, które mają ukierunkować państwa członkowskie na realizację głównych celów:

1. Aktywne i prewencyjne działanie na rzecz bezrobotnych i biernych zawodowo
2. Tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorczość
3. Promocja adaptacyjności i mobilności na rynku pracy
4. Promocja rozwoju kapitału ludzkiego i kształcenia ustawicznego
5. Wzrost podaży pracy i promowanie „aktywnego starzenia się”
6. Polityka równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy
7. Wspieranie integracji i zwalczanie dyskryminacji osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy
8. Rozwijanie finansowych zachęt do podjęcia pracy
9. Ograniczenie szarej strefy zatrudnienia
10. Zmniejszenie regionalnych różnicowań w zatrudnieniu

Europejska Strategia Zatrudnienia musi być przestrzegana przez państwa członkowskie, ponieważ Rada Europejska cyklicznie ocenia postępy każdego z nich we Wspólnym Raporcie Zatrudniania, jednocześnie wytyczając ścieżki działań na przyszłość (Employment Guidelines). Na podstawie tych wytycznych kraje UE są zobowiązane do utworzenia swoich Narodowych Planów Na Rzecz Zatrudnienia (National Action Plan for Employment).

KRAJOWA STRATEGIA ZATRUDNIENIA NA LATA 2007-2013

Krajowa Strategia Zatrudnienia 2007-2013 jest dokumentem krajowym realizującym wytyczne Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Uwzględnia różnorodne uwarunkowania i wyzwania o charakterze społeczno-gospodarczym stojące przed Polską, a z drugiej strony cele wynikające z przyjęcia do realizacji Strategii Lizbońskiej oraz Europejskiej Strategii Zatrudnienia.

Państwa członkowskie UE samodzielnie określają adekwatne do uwarunkowań krajowych, zbieżne ze zintegrowanymi wytycznymi, narodowe cele, priorytety oraz działania na obszarze polityki zatrudnienia.

Podstawowe cele Krajowej Strategii Zatrudnienia to:

- wzrost zatrudnienia – osiągnięcie na koniec 2013 roku ogólnego wskaźnika zatrudnienia w wysokości 58-60% oraz 50-52% dla kobiet;

- ograniczenie bezrobocia – zmniejszenie na koniec 2013 roku ogólnej stopy bezrobocia do poziomu 10-12%;
- uzyskanie znaczących postępów w zakresie jakości zatrudnienia (quality at work).

Podstawowe kierunki działań, które na lata 2007-2013 określać będą politykę państwa na rynku zmierzającą do osiągnięcia powyższych celów mieszczą się w ramach następujących priorytetów:

1. Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności;
2. Rozwój kształcenia ustawicznego i poprawa jakości edukacji;
3. Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz elastyczności rynku pracy;
4. Aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
5. Doskonalenie instytucjonalnej obsługi rynku pracy;
6. Niwelowanie różnic regionalnych oraz przeciwdziałanie praktykom dyskryminacyjnym na rynku pracy;
7. Prowadzenie efektywnej polityki migracyjnej.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. To wieloletni dokument stanowiący odniesienie do innych strategii i programów rządowych, jak i opracowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin. Podniesienie poziomu jakości życia ma umożliwić polityka państwa pozwalająca na szybki, trwały rozwój gospodarczy w perspektywie długookresowej, oparty m.in. na rozwoju kapitału ludzkiego.

Priorytetowymi działaniami do osiągnięcia celu głównego są:

1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki;
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej;
3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości;
4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa;
5. Rozwój obszarów wiejskich;
6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2007-2013

Wszelkie działania zawarte w Programie Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015 znajdują swoje uzasadnienie w „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007– 2013” – najbardziej istotnego, dla kształtowania rozwoju lokalnego i regionalnego, dokumentu strategicznego w Małopolsce. Stał się on punktem wyjścia do tworzenia zapisów Małopolskiego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata

2007-2013. Za pomocą wymienionego Programu są dysponowane środki unijne dostępne dla Małopolski.

Cele i zadania Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015 wpisują się w następujące cele pośrednie i kierunki polityki zawarte w „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013”:

Cel pośredni: **I. Lepiej wykształceni, twórczy i przedsiębiorczy mieszkańcy**

Kierunki polityki: I.2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego
I.3. Wsparcie indywidualnej przedsiębiorczości
I.4. Rozwój rynku pracy

Cel pośredni: **II. Konkurencyjna i twórcza, wykorzystująca innowacje i nowoczesne technologie gospodarka**

Kierunki polityki: II.2. Rozwój innowacji oraz nowoczesnych technologii
II.4. Przyciąganie bezpośrednich inwestycji do regionu

Cel pośredni: **III. Nowoczesna i sprawna, sprzyjająca rozwojowi społeczno-gospodarczemu infrastruktura**

Kierunki polityki: III.2. Rozwój infrastruktury dla społeczeństwa informacyjnego
III.4. Kompleksowe zagospodarowanie stref aktywności gospodarczej

ZINTEGROWANA STRATEGIA ROZWOJU POWIATU GORLICKIEGO NA LATA 2008-2015

Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Gorlickiego na lata 2008-2015 jest głównym dokumentem rozwojowym powiatu. Składa się z czterech priorytetów:

I. Podnoszenie poziomu jakości życia w powiecie gorlickim

- związane z dostępem do usług społecznych, a także możliwościami samorealizacji mieszkańców powiatu, zarówno osobistej, co dotyka sfery aktywnego spędzania czasu, jak i zawodowej, obejmującej doskonalenie kwalifikacji. Priorytet ten powinien być także utożsamiany ze sprzyjaniem rozwojowi aktywności obywatelskiej mieszkańców powiatu.

II. Wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej powiatu

- związane z tworzeniem warunków dla rozwoju przedsiębiorstw inwestujących w strefach gospodarczych na terenie powiatu, jak i dla małej oraz średniej przedsiębiorczości, w tym okołorolniczej, przy wykorzystaniu wzrastającej dostępności infrastruktury technicznej i komunalnej oraz usług informacyjno-doradczych dla sektora biznesowego.

III. Ochrona środowiska naturalnego i bioróżnorodności

- związana z dbałością o bogate zasoby przyrodnicze powiatu, przejawiającą się rozwojem infrastruktury kanalizacyjnej, zwiększeniem wykorzystania odnawialnych

źródeł energii, racjonalną gospodarką odpadami, a także kształtowaniem świadomości ekologicznej mieszkańców

IV. Podnoszenie atrakcyjności turystycznej powiatu gorlickiego

- związane z rozwojem turystyki i rekreacji w powiecie, uruchamianym i przekładającym się na wzrost społecznej i gospodarczej aktywności na terenie powiatu, współzależnym rozwijaniem różnorodnej oferty turystycznej adresowanej do odbiorców o różnych wymaganiach i potrzebach, a bazuje na wykorzystaniu cennych turystycznie materialnych i niematerialnych zasobów powiatu, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Powyższe priorytety należy traktować komplementarnie. Działania, jakie będą w ich ramach realizowane powinny się wzajemnie uzupełniać i stanowić wytyczne dla innych dokumentów powiatowych o charakterze strategicznym.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU GORLICKIEGO NA LATA 2009-2015

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015 jest najważniejszym dokumentem powiatowym w zakresie rozwoju społecznego. Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015 stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015, stąd też jego cele i zadania stanowią jeden z obszarów priorytetowych przedmiotowej Strategii. Wydzielenie Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego jako osobny dokument ma charakter wyłącznie techniczny, usprawniający działalność służb zatrudnienia, które są za niego odpowiedzialne.

VI. PROCEDURY MONITORINGU I AKTUALIZACJI PROGRAMU PROMOCJI ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY POWIATU GORLICKIEGO NA LATA 2009-2015

Rekomendacje monitoringu i aktualizacji zawierają propozycje działań, których podjęcie może ułatwić wdrożenie Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015 oraz umożliwić jego stałe dostosowywanie do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego.

Rekomendacje niniejsze rozpatrywane są na trzech poziomach:

- organizacyjnym;
- merytorycznym;
- społecznym.

POZIOM ORGANIZACYJNY:

Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015 zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla służb zatrudnienia oraz innych instytucji publicznych oraz niepublicznych działających na rzecz rynku pracy.

Jednak wdrażanie Programu, zawierającego zadania będące w kompetencjach różnych lokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Programie, w dużej mierze będzie zależała od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem, którą jest Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach. Ma to szczególnie istotne znaczenie w przypadku pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, gdzie preferowane będą działania na dużą skalę, rozwiązujące problemy zasadnicze dla społeczności lokalnej. Przy realizacji takich projektów niezbędne jest porozumienie i współpraca pomiędzy partnerami, określenie wspólnych koncepcji realizacyjnych i przygotowanie odpowiedniej dokumentacji.

Do głównych obowiązków instytucji zarządzającej wdrażaniem należą koordynacja procesu pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację zadań strategicznych oraz organizacja cyklicznych spotkań partnerów Programu z terenu powiatu.

Do zadań partnerów instytucji zarządzającej należy współpraca przy wdrażaniu określonych zadań Programu oraz zaangażowanie w proces sprawozdawczy i monitorujący.

POZIOM MERYTORYCZNY:

Poziom merytoryczny obejmuje faktyczny element wdrażania i monitorowania zadań zapisanych w Programie Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015:

- okresowy (coroczny) przegląd zapisów Programu,
- ocena aktualności zadań Programu,
- ocena stopnia wdrażania poszczególnych zadań Programu,
- identyfikacja barier przeszkadzających we wdrażaniu poszczególnych zadań.

W konsekwencji systematycznych działań wdrożeniowych i monitorujących osiągnięte zostaną cele strategiczne (długookresowe).

Przeglądy strategiczne i aktualizacja Programu

Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie, np. we wrześniu każdego roku (pierwszy we wrześniu 2009 r.), przed formułowaniem wniosków do budżetu przez samorząd lokalny. Na tych corocznych spotkaniach Jednostki Monitorującej (składającej się z pracowników służb zatrudnienia oraz doproszonych partnerów realizujących zadania Programu) następować będzie priorytetyzacja zadań (według określonych kryteriów) do realizacji na rok kolejny. Członkowie Jednostki Monitorującej, przy wyborze zadań do realizacji, będą brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego, np. nowe uregulowania prawne, społeczno-ekonomiczne czy nowe możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego też przy wyborze zadań do realizacji na rok kolejny, powinno się uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Programu, ale także nowe, nie ujęte w nim zadania. Sprawozdanie ze spotkań wskazywać powinno priorytety w zakresie realizacji zadań przez poszczególne instytucje realizujące zadania w kolejnym roku budżetowym.

Monitoring Programu

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia. Corocznie w pierwszym kwartale kolejnych lat (pierwszy monitoring w 2010 r.), Jednostka Monitorująca będzie pozyskiwała informacje od realizatorów Programu w celu monitorowania przebiegu realizacji zadań i osiągnięcia celów. Informacje te poszczególne instytucje realizujące powinny przygotować w formie sprawozdania z realizacji wyznaczonych dla nich zadań i przekazywać je do Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach. Jednostka Monitorująca dokonywała będzie oceny zadań realizowanych w roku poprzednim bądź realizowanych obecnie,

identyfikowała problemy, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację zadań wyznaczonych oraz proponowała niezbędne korekty i zmiany w zakresie tych zadań. Tym samym roczny cykl przeglądu i monitoringu Programu zostanie zamknięty.

POZIOM SPOŁECZNY:

Poziom społeczny dotyczy pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań strategicznych oraz upowszechniania zapisów Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Gorlickiego na lata 2009-2015 wśród społeczności lokalnej. Działania w tym zakresie będą leżeć w gestii Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach piastującego funkcję koordynatora Programu.

ZIDENTYFIKOWANI PARTNERZY W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU:

- Starostwo Powiatowe w Gorlicach
- Ochotniczy Hufiec Pracy
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorlicach
- Ośrodki Pomocy Społecznej z właściwych terytorialnie gmin
- Przedsiębiorcy z terenu powiatu gorlickiego
- Organizacje pozarządowe z terenu powiatu gorlickiego zajmujące się statutowo rynkiem pracy lub problematyką gospodarczą
- Placówki oświatowe
- Samorządy gminne powiatu gorlickiego
- Instytucje szkoleniowe
- Agencje rynku pracy
- Media lokalne i regionalne
- Lokalna Grupa Działania Beskid Gorlicki